

برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران

(بند ذ ماده ۹، بند پ ماده ۱۳، بند الف و بند ب ماده ۱۴)

قانون مدیریت بحران کشور)

پژوهشگاه سوانح طبیعی

مردادماه ۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

قانون مدیریت بحران کشور در هفتم مردادماه سال ۱۳۹۸ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد، در تاریخ ۱۳۹۸/۰۵/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسید و طی نامه شماره ۶۸۷۳۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۰۴ توسط ریاست محترم وقت جمهوری اسلامی ایران، جهت اجرا به وزارت کشور ابلاغ گردید. به دنبال این ابلاغ و با عنایت به وظایف سازمان مدیریت بحران کشور در متن قانون مذکور مبنی بر تهیه و تدوین سند راهبرد ملی مدیریت بحران کشور، برنامه ملی کاهش خطر حوادث و سوانح، برنامه ملی آمادگی و پاسخ و برنامه ملی بازسازی و بازتوانی و سایر لوایح، آیین‌نامه‌های اجرایی و تصویب‌نامه‌های مورد نیاز، رئیس محترم سازمان مدیریت بحران و دبیر شورای عالی مدیریت بحران کشور مسئولیت تدوین کلیه لوایح، آیین‌نامه‌های اجرایی و تصویب‌نامه‌های مورد نیاز قانون را طی نامه شماره ۱۲۴۰۸۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۲۵ به پژوهشکده سوانح طبیعی واگذار نمود. پیرو این ابلاغیه، دبیرخانه تدوین لوایح، آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌های اجرایی قانون مدیریت بحران کشور در پژوهشکده سوانح طبیعی شکل گرفت و جهت تدوین هر یک از اسناد نیز اقدام به تشکیل کمیته‌های تخصصی گردید.

برنامه آموزش شامل اسناد ذیل مطابق بند ۹ ماده ۹، بند پ ماده ۱۳، بند الف و ب ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور می‌باشد:

- سازوکارهای حمایتی و تشویقی جهت آموزش و ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران؛
  - استانداردهای لازم جهت طراحی و ارائه واحد درسی؛
  - استانداردهای لازم جهت آموزش آحاد جامعه و سازمان‌های مردم‌نهاد؛
  - دستورالعمل تعیین دوره‌های آموزشی بلندمدت و کوتاه‌مدت.
- جهت تدوین این برنامه، کمیته تخصصی برنامه آموزش در پژوهشکده سوانح طبیعی تشکیل گردید و اعضای کمیته متشکل از صاحب‌نظران و متخصصین عرصه مدیریت بحران و سایر حوزه‌های مرتبط و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۲ قانون مدیریت بحران کشور در جلسات متعددی به بحث و بررسی در خصوص برنامه مذکور پرداختند.
- برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران به تشریح چشم‌انداز، مأموریت، باورها و ارزش‌های حوزه آموزش، اهداف کلان، راهبردهای کلان و برنامه‌ها و اقدامات مرتبط با راهبردها پرداخته است. کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور که ذیل کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه تشکیل می‌شود نیز در این برنامه معرفی و جزئیات عملکرد و وظایف آن مشخص شده است. همچنین، استانداردهای آموزش آحاد جامعه و تشکلهای مردمی، استانداردهای لازم جهت طراحی و ارائه واحد درسی و دستورالعمل تعیین دوره‌های آموزشی بلندمدت و کوتاه‌مدت در این برنامه تبیین شده است. در راستای تشویق آحاد جامعه و مردم برای آموزش و ارتقای سطح آمادگی در برابر حوادث و سوانح، موارد عملیاتی منطبق با مقررات از سوی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مربوطه نیز در برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران گنجانده شده است.
- امید است تدوین این برنامه، قدمی در راستای رسیدن به جامعه‌ای آماده و تاب‌آور از طریق ایجاد آگاهی و درک صحیح از خطر سوانح و حوادث و نیز ارتقای فرهنگ ایمنی در سطح کشور باشد.

سید امیرحسین گرکانی

رئیس پژوهشکده سوانح طبیعی

و رئیس کرسی یونسکو در مدیریت بلایای طبیعی

فهرست اسامی گروه تدوین، مشاوران و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی در تهیه

برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران

الف: مدیر طرح	
دکتر سید امیرحسین گرگانی	پژوهشکده سوانح طبیعی
ب: گروه تدوین برنامه	
۱ دکتر احمد سلطانی	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۲ دکتر مهدی نجفی	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۳ دکتر نواب شمس پور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۴ دکتر مرتضی مرادی پور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۵ دکتر فاطمه فلاحتی	پژوهشکده سوانح طبیعی
۶ دکتر مهسا بشیری	پژوهشکده سوانح طبیعی
۷ مهندس مرتضی جعفری	پژوهشکده سوانح طبیعی
ج: مشاورین تخصصی (به ترتیب حروف الفبا)	
۱ احمد بختیاری	سازمان مردم‌نهاد خانه نجات ایران
۲ دکتر فرخ پارس‌زاده	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله
۳ دکتر سید حمید جمال‌الدینی	دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران
۴ دکتر مهربان شریفی‌سده	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۵ علی عراقی	وزارت آموزش و پرورش
۶ دکتر زهره قمیان	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۷ دکتر حیدر کلهری	سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران
۸ مهندس محسن نادی	سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران
۹ حسام‌الدین نراقی	انجمن امداد ایرانیان
۱۰ مینا نظری کمال	مؤسسه سلامت روان تات
۱۱ کامبیز نوروزی	مشاور حقوقی
۱۲ مهندس جبار وطن‌فدا	شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران
د: نمایندگان دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون مدیریت بحران کشور (به ترتیب حروف الفبا)	
۱ مهندس توحید آریافر	سازمان ملی استاندارد ایران
۲ دکتر سید پژمان آقازاده	سازمان اورژانس کشور
۳ عظیمه‌السادات جعفری	سازمان اورژانس کشور
۴ لادن حیدری	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۵ دکتر حمیدرضا خانکه	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۶ دکتر احمد سلطانی	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۷ احمد سلیمانی	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران
۸ علی سعیدیان	وزارت آموزش و پرورش
۹ سید مهدی شیخ‌الاسلامی	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران
۱۰ سروان محمد شیردخت	سازمان بسیج مستضعفین
۱۱ مهندس فاطمه صالح	سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران
۱۲ دکتر علیرضا طاهرپور	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
۱۳ دکتر مجید عباسی	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران
۱۴ دکتر مجید عبدالمولی	وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)
۱۵ دکتر محمدرضا قائم‌مقامیان	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله
۱۶ ولی‌ا... معدن‌دار	سازمان ملی استاندارد ایران
۱۷ مهندس مجید مصطفایی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۱۸ دکتر افشین ملایی سفیددشتی	وزارت ورزش و جوانان
۱۹ سرهنگ موسی بامری	سازمان بسیج مستضعفین
ه: نمایندگان سازمان مدیریت بحران کشور	
۱ مهندس اسماعیل نجار	سازمان مدیریت بحران کشور
۲ دکتر بهنام سعیدی	سازمان مدیریت بحران کشور
۳ رسول حاج‌احمدی	سازمان مدیریت بحران کشور
۴ مهندس علی بختیاری	سازمان مدیریت بحران کشور
۵ بهنام نظری	سازمان مدیریت بحران کشور

ستاد ملی پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران در جلسه مورخ ..... بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت بحران کشور و به استناد بند ذ ماده ۹، بند پ ماده ۱۳، بند الف و ب ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور قانون مدیریت بحران کشور مصوب مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی، با هدف آموزش و ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران و تحقق و توسعه مشارکت‌های مردمی برای تقویت مدیریت بحران جامعه‌محور و افزایش تاب‌آوری در حوزه حوادث و سوانح و کمک به توسعه پایدار و ترویج فرهنگ ایمنی در جامعه، «برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران» را تصویب نمود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول: کلیات
۴	۱-۱- مفاهیم و واژگان
۵	۲-۱- اسناد بالادستی
۶	۳-۱- چشم‌انداز
۶	۴-۱- مأموریت
۷	۵-۱- باورها و ارزش‌های حوزه آموزش
۷	۶-۱- اهداف کلان
۷	۷-۱- راهبردهای کلان
۸	فصل دوم: برنامه‌ها و اقدامات
۹	۱-۲- راهبردها و اقدامات ملی
۲۰	۲-۲- کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور
۲۱	۱-۲-۲- شرح وظایف کمیته تخصصی امور آموزش
۲۱	۲-۲-۲- شرح وظایف اختصاصی دستگاه‌های عضو کمیته تخصصی امور آموزش
۳۰	فصل سوم: استانداردهای آموزش
۳۱	۱-۳- استانداردهای آموزش آحاد جامعه و تشکل‌های مردمی
۳۱	۱-۳-۱- نیازسنجی
۳۳	۲-۳-۱- مخاطبین
۳۴	۳-۳-۱- معیارهای تدوین برنامه‌های آموزشی
۳۴	۴-۳-۱- انواع مداخلات آموزشی
۳۵	۵-۳-۱- ابزارهای آموزشی
۳۵	۶-۳-۱- ارزیابی اثربخشی آموزشی
۳۶	۲-۳- استانداردهای لازم جهت طراحی و ارائه واحد درسی
۳۶	۱-۳-۲- طراحی و ارائه واحد درسی در مقاطع دانشگاهی
۳۷	۲-۳-۲- طراحی و ارائه واحد درسی در مقاطع دانش‌آموزی
۳۹	۳-۳- دستورالعمل تعیین دوره‌های آموزشی بلندمدت و کوتاه‌مدت
۴۳	فصل چهارم: سازوکارهای حمایتی و تشویقی جهت آموزش و ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران

مقدمه

طبق شواهد و مستندات علمی، در صورتی که بخشی از بودجه‌ای که برای جبران خسارت و بازسازی پس از سانحه صرف می‌شود، در بخش آموزش، فرهنگ‌سازی، پیشگیری و آمادگی هزینه شود، اثربخشی آن ماندگارتر و بیشتر از جبران خسارت خواهد بود. چنین سرمایه‌گذاری ارزشمندی علاوه بر این که موجب حفظ منابع و ذخایر قابل بهره‌برداری کشور خواهد شد، فراتر از آن، سبب حفظ جان انسان‌ها می‌شود.

محققین با انجام پژوهش‌های گسترده در زمینه کاهش آسیب‌های ناشی از مخاطرات گوناگون در جوامع مختلف به این نتیجه رسیده‌اند که با افزایش آگاهی افراد جامعه می‌توان اثرات مخرب حوادث و سوانح را کاهش داد. یکی از مؤثرترین راه‌های افزایش آگاهی، انتقال مفاهیم از طریق آموزش است.

آنچه در آموزش مدیریت بحران حائز اهمیت است، درک صحیح مردم از خطر است و تحقق این مهم بدون تغییر در نگرش و رفتار جامعه و ارتقای آگاهی میسر نخواهد شد؛ بدین مفهوم که افراد خطر را بشناسند، درک کنند و به صورت فردی یا جمعی در راستای کاهش آسیب‌پذیری قدم بردارند.

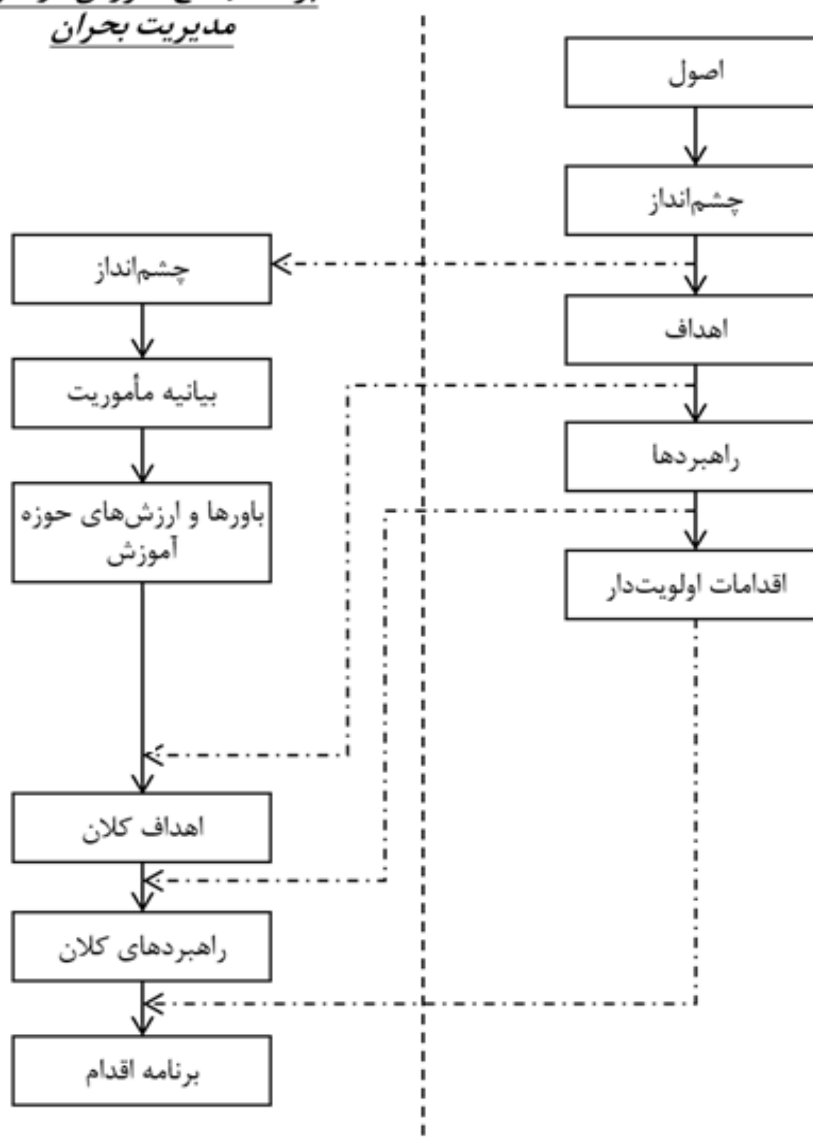
به منظور طراحی و پیاده‌سازی آموزش‌های اثربخش برای عموم مردم، می‌بایست نظامی استاندارد مبتنی بر دانش، مدل‌های علمی و تجربیات موفق ترسیم شده و استقرار یابد؛ به نحوی که آموزش در هر زمینه مبتنی بر برنامه‌ریزی دقیق و متکی بر آخرین متون و فناوری‌های آموزشی باشد و بتواند فنون و شیوه‌هایی را که موجب مشارکت مردم می‌گردد، کشف نموده و نیروهای حرفه‌ای را نیز به این فنون و مهارت‌ها مجهز نماید تا از این طریق، فرآیندهای برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، نظارت و ارزشیابی هدف‌ها و فعالیت‌های آموزشی با مشارکت جامعه و نیروهای حرفه‌ای میسر گردد.

برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران بر اساس تکلیف قانون مدیریت بحران کشور مصوب مردادماه ۱۳۹۸ و با هدف ترسیم نقشه راه برای رسیدن به جامعه‌ای آماده و تغییر اذهان برای نجات جان انسان‌ها، از طریق ایجاد آگاهی در مردم نسبت به سوانح و شناخت راه‌های کاهش اثرات سوانح، استفاده از ظرفیت موجود در جامعه، افزایش توان پیشگیری، آمادگی و مقابله با سوانح و ایجاد زمینه همکاری مردم با دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مسئول در حوزه مدیریت بحران تدوین شده است. با ابلاغ برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران، کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون مدیریت بحران کشور موظف به اجرای کامل برنامه‌ها و اقدامات آن می‌باشند.

مسئولیت اجرای این برنامه بر عهده بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی در سطح شهرستان، استان و کشور بوده و مسئولیت پایش و نظارت بر حسن اجرای این برنامه بر عهده سازمان مدیریت بحران کشور است. سازمان سالانه گزارش میزان تحقق برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران را به ستاد ملی پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران ارائه می‌نماید. شکل ۱ اجزای برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران و رابطه آن‌ها با سند راهبرد ملی مدیریت بحران کشور، به‌عنوان سند فرادست برنامه حاضر را ارائه می‌کند.

برنامه جامع آموزش در حوزه
مدیریت بحران

سند راهبرد ملی مدیریت بحران

شکل (۱): اجزای برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران و رابطه آن‌ها با سند راهبرد ملی مدیریت بحران

فصل اول:

کلیات

در این فصل، با توجه به چشم‌انداز تدوین‌شده در سند راهبرد ملی مدیریت بحران کشور، چشم‌انداز برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران تدوین شده است. در راستای حرکت به سوی چشم‌انداز تدوین‌شده، بیانیه مأموریت برنامه جامع آموزش تبیین گردیده و در ادامه باورها و ارزش‌ها در حوزه آموزش مشخص شده است. اهداف و راهبردهای کلان نیز در این فصل ارائه گردیده که در فصول بعدی برنامه‌ها و اقدامات ذیل آن‌ها بیان شده است.

۱-۱- مفاهیم و واژگان

مفهوم واژگان و عبارات اختصاری به‌کاررفته در این برنامه به شرح زیر می‌باشد:

الف- سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور

ب- قانون: قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی

ج- دستگاه‌های اجرایی: کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون

د- بخش خصوصی: تمامی اشخاص حقیقی یا حقوقی که در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و مانند آن به‌طور قانونی به فعالیت مشغول می‌باشند.

ه- تشکل مردمی: تشکل‌های غیردولتی مستقل از قبیل اتحادیه‌های صنفی موضوع قانون نظام صنفی، سازمان‌های حرفه‌ای از قبیل سازمان نظام پزشکی، سازمان نظام مهندسی، سازمان نظام پرستاری، کانون وکلا، انجمن‌های صنفی، فدراسیون‌های ورزشی، اتاق بازرگانی و تشکل‌های موضوع آیین‌نامه تشکل‌های مردم‌نهاد مصوب ۱۳۹۵/۰۶/۰۶ بنگاه‌های خیریه و امثال این‌ها.

و- داوطلب: فردی که به اختیار و رضایت خود برای ارائه خدمت بدون انتظار دستمزد اعلام آمادگی می‌کند و تحت نظارت و سازماندهی دستگاه‌های اجرایی یا مدیریت سازمان نسبت به انجام وظایف محوله اقدام می‌نماید.

ز- افراد مؤثر^۱ (مرجع): شامل تمامی ستاره‌ها و افراد مشهور در جامعه که دارای شخصیت و چهره‌ای محبوب و پرطرفدار در میان مردم هستند.

ح- کمک‌های اولیه: اقدامات اولیه‌ای است که بلافاصله پس از بروز حادثه و قبل از رسیدن نیروهای امدادی یا انتقال به مراکز درمانی به‌منظور کاهش آسیب و تثبیت وضعیت جسمانی مصدوم صورت می‌پذیرد.

ط- کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه: کمیته‌ای است به‌منظور برنامه‌ریزی، هماهنگی و پایش اقدامات دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون در حوزه امور آموزش و مدیریت رسانه از جمله ارتقای آگاهی و آمادگی، تمرین و مانور، تبلیغات و اطلاع‌رسانی به ذی‌نفعان مختلف.

ی- کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور: کمیته‌ای مرکب از اعضای تعیین‌شده در برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران کشور با وظایف سیاست‌گذاری‌های کلان، برنامه‌ریزی ملی و نظارت عالیه بر آموزش مدیریت بحران است که ذیل کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه تشکیل می‌شود.

ک- آموزش همگانی: دوره‌هایی که برای آشنایی عموم مردم با مخاطرات و نحوه واکنش مناسب در صورت بروز حوادث و سوانح تعریف شده‌اند.

¹ Influencer

ل- آموزش رسمی: آموزش‌هایی هستند که دارای ساختار، هدف، برنامه‌ریزی، روش تدریس و ضوابط پذیرش در محیط‌های آموزشی (دانشگاهی، سازمانی و مانند آن) می‌باشند و منجر به دریافت گواهینامه معتبر می‌گردند.

م- آموزش غیررسمی: آموزشی است که در خارج از نظام آموزشی رسمی انجام می‌شود و شامل طیف گسترده و انعطاف‌پذیر از فعالیت‌های انتقال مطالب آموزشی است که می‌تواند به طرق مختلفی مانند در خانه، مدرسه و یا محل کار و با ابزار مختلف از قبیل تلویزیون، رادیو و یا اینترنت، با مدت‌زمان چند دقیقه، چند ساعت یا چند روز انجام گیرد. این نوع آموزش می‌تواند از طریق انتشار پوستر، مقاله، دفترچه، کتاب داستان، کتاب نقاشی، کتاب‌های فعالیتی، بروشور و مانند آن صورت پذیرد و یا از طریق مربی در یک برنامه آموزش حضوری یا مجازی یا از طریق نمایش، شعر، آهنگ، نمایش خیابانی و عروسکی، بازی‌های مختلف (کارت، بازی‌های صفحه‌ای، نقش بازی کردن و یا مسابقات مختلف نظیر مسابقه نقاشی، مسابقه مقاله‌نویسی، سؤال‌های کوتاه رادیو - تلویزیونی) انجام پذیرد. همچنین این نوع آموزش می‌تواند از طریق برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی کوتاه و بلند، وبسایت‌ها، بازی‌های برخط و شبکه‌های اجتماعی صورت گیرد.

ن- آموزش الکترونیکی: مجموعه آموزش‌هایی که با به‌کارگیری برخی از نرم‌افزارهای کاربردی و متکی بر روش‌های الکترونیکی شامل آموزش مبتنی بر رایانه، وب، کلاس‌های مجازی و غیره برنامه‌ریزی و اجرا می‌گردد.

س- آموزش ایستگاهی: آموزش‌هایی که در مناسبت‌های گوناگون و از طریق چهره به چهره و به‌صورت سرپایی ارائه می‌گردند. این آموزش‌های کوتاه و پیام‌ها به‌سرعت به افراد انتقال پیدا می‌کنند.

ع- دوره‌های عمومی: دوره‌هایی است که بدون در نظر داشتن عنوان شغلی کارکنان دستگاه‌ها برای تمامی آن‌ها قابل برگزاری است.

ف- آموزش‌های نوآموزی: ارائه دانش، مهارت و توسعه بینش و نگرش کارکنان و مدیران که برای اولین بار در معرض این‌گونه محتوا قرار می‌گیرند.

ص- آموزش‌های بازآموزی: این آموزش‌ها در امتداد آموزش‌های قبل است و در راستای رفع کاستی‌های دانشی، مهارتی و نگرشی کارکنان صورت می‌گیرد. آموزش‌های بازآموزی بر مبنای نتایج ارزشیابی است.

ق- تمرین یا مانور: فعالیت‌هایی هدفمند که به‌منظور آمادگی جهت مقابله با شرایط اضطراری و بحران‌های احتمالی در برابر حوادث و سوانح صورت می‌پذیرد.

ر- کمپین: جریانی با هدف استفاده از پیام‌های استاندارد در مقیاس وسیع که بر جامعه تأثیرگذار باشند. کمپین‌ها می‌توانند یک یا چند پیام داشته باشند؛ در سطح شهر یا کشور انجام شوند؛ طی روزهای خاصی باشند، مدت محدود داشته باشند و یا بلندمدت باشند؛ هر سال و یا هر فصل تکرار شوند.

۱-۲- اسناد بالادستی

۱- سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران

۲- سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور

۳- قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰)

۴- قانون مدیریت بحران کشور (مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی)

۵- قانون اساسنامه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۷/۰۲/۰۸ مجلس شورای اسلامی)

۶- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

- ۷- تصویب نامه اجرای اقدامات مربوط به مدیریت بحران در کلان‌شهرهای کشور
- ۸- اساسنامه سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی کشور
- ۹- قانون سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
- ۱۰- چهارچوب‌های بین‌المللی مرتبط:
  - ۱-۱۰- سند سن‌دای برای کاهش ریسک سوانح، مصوب سومین کنفرانس جهانی سازمان ملل متحد برای کاهش ریسک سوانح در سن‌دای، ژاپن
  - ۲-۱۰- سند ۲۰۲۰ صلیب سرخ و هلال احمر
  - ۳-۱۰- اهداف هفده‌گانه توسعه پایدار مصوب سازمان ملل متحد (۲۰۱۵)
  - ۴-۱۰- مصوبات بیست‌ویکمین کنفرانس جهانی تغییرات اقلیم (پاریس، ۲۰۱۵)
  - ۵-۱۰- قطعنامه‌ها، مصوبات و چهارچوب‌های سازمان ملل برای هماهنگی کمک‌های بین‌المللی امدادی و بشردوستانه
  - ۶-۱۰- برنامه درس ملی جمهوری اسلامی ایران مصوب شورای عالی آموزش و پرورش

۱-۳- چشم‌انداز

با توجه به چشم‌انداز تدوین شده در سند راهبرد ملی مدیریت بحران کشور، تا سال ۱۴۱۰ هـ.ش، جمهوری اسلامی ایران با سرمایه انسانی توانمند، برخوردار از بالاترین سطح شایستگی در عرصه مدیریت بحران، واجد نظام آموزشی اثربخش، فراگیر و جامعه‌محور است که با درک صحیح از خطر و ایجاد رفتار مطلوب در فرایند مدیریت بحران به‌گونه‌ای عمل می‌نماید که علاوه بر اهتمام جدی به برنامه‌های پیش‌بینی و پیشگیری، آثار و عوارض ناشی از حوادث و سوانح را تا کمترین حد ممکن کاهش داده و با بهره‌گیری از انواع روش‌های آموزشی و پژوهشی، به لحاظ فرهنگ ایمنی، پیشگیری و آمادگی در برابر حوادث و سوانح در کلیه سطوح جامعه به‌عنوان کشوری تاب‌آور و پیشرو در سطح جهان شناخته شده است.

۱-۴- مأموریت

در راستای حرکت به سوی چشم‌انداز تدوین شده، بیانیه مأموریت برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران به‌صورت زیر تعریف و تبیین می‌گردد:

سازمان مدیریت بحران کشور با سیاست‌گذاری و راهبری مؤثر در راستای توسعه هدفمند فرهنگ ایمنی و آگاهی همگانی، درک صحیح از خطر، توان‌افزایی نیروهای متخصص از طریق آموزش و بهسازی سرمایه انسانی با کیفیتی استاندارد با نگاه توسعه فراگیر و در دسترس آموزش، توسعه داوطلب‌محوری و آموزش مشارکتی، گستردگی منابع و توان تخصصی، دارا بودن پشتوانه ملی و فراملی و حضور در عرصه بین‌المللی و از طریق به‌کارگیری جدیدترین کارآمدترین تجهیزات، فناوری‌ها و اطلاعات علمی قادر خواهد بود تا تاب‌آوری جامعه را ارتقا دهد و نقش مؤثری در مراحل پیشگیری و کاهش خطر، آمادگی و پاسخ و بازسازی و بازتوانی ایفا نماید تا تاب‌آوری جامعه را ارتقا دهد.

۵-۱- باورها و ارزش‌های حوزه آموزش

- در راستای تحقق چشم‌انداز و مأموریت آموزش در حوزه مدیریت بحران، ارزش‌های زیر مورد تأکید این سند می‌باشد:
- فرصت‌های برابر برای همه افراد جامعه در معرض خطر مستقل از دین، نژاد و طبقه اجتماعی؛
  - پایبندی به مشارکت تمام بخش‌های جامعه؛
  - تخصص‌محوری؛
  - تعهد به ارزش‌های اخلاقی و قانونی؛
  - پایبندی به حفظ کرامت انسان‌ها؛
  - ترویج رفتارهای صحیح در مواجهه با حوادث و سوانح.

۶-۱- اهداف کلان

- ۱- ارتقای دانش و تقویت درک صحیح از خطر حوادث و سوانح در تمام سطوح سازمانی و اقشار جامعه؛
- ۲- تقویت نگرش و رفتار پیشگیرانه و کاهش خطر حوادث و سوانح مبتنی بر آینده‌پژوهی در برابر مخاطرات؛
- ۳- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه‌محور و تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای کنشگران مدیریت بحران؛
- ۴- تقویت مدیریت یکپارچه و هماهنگ و ارتقای سطح تاب‌آوری و آمادگی تمامی سطوح مدیریت بحران کشور.

۷-۱- راهبردهای کلان

هدف اول- ارتقای دانش و تقویت درک صحیح از خطر حوادث و سوانح در تمام سطوح سازمانی و اقشار جامعه

راهبرد ۱-۱- توسعه آموزش‌های رسمی در مدارس، دانشگاه‌ها و سطوح مختلف اجتماعی با همکاری سازمان‌های دولتی، خصوصی و تشکلهای مردمی

راهبرد ۲-۱- توسعه آموزش‌های رسمی مبتنی بر فناوری

هدف دوم- تقویت نگرش و رفتار پیشگیرانه و کاهش خطر مبتنی بر آینده‌پژوهی در برابر مخاطرات

راهبرد ۱-۲- توسعه آموزش‌های ترویجی و غیررسمی و اطلاع‌رسانی با مشارکت نهادهای دولتی و غیردولتی

راهبرد ۲-۲- هماهنگی و راهبری تمرین‌ها و مانورهای عمومی و تخصصی مدیریت بحران

هدف سوم- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه‌محور و تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای

کنشگران مدیریت بحران

راهبرد ۱-۳- ترویج فرهنگ ایمنی در کلیه سطوح جامعه

راهبرد ۲-۳- توسعه آموزش‌های کاربردی، مهارتی و فنی و حرفه‌ای مرتبط با مدیریت بحران

هدف چهارم- تقویت مدیریت یکپارچه و هماهنگ و ارتقای سطح تاب‌آوری و آمادگی تمامی سطوح مدیریت

بحران کشور

راهبرد ۱-۴- استقرار نظام برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی آموزش مدیریت بحران در سازمان مدیریت بحران

راهبرد ۲-۴- آموزش و ارتقای مهارت‌های کنشگران مدیریت بحران به صورت مستمر

فصل دوم:

برنامه‌ها و اقدامات

در این فصل، برنامه‌ها و اقدامات ذیل اهداف و راهبردهای تبیین‌شده در فصل قبل به تفکیک ارائه گردیده است. در ادامه کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور معرفی شده و شرح وظایف کمیته و نیز وظایف اختصاصی دستگاه‌های عضو کمیته تشریح شده است.

۲-۱- راهبردها و اقدامات ملی

در راستای عملیاتی نمودن برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران، ضروری است با تبیین اقدامات عملیاتی مبتنی بر اهداف کلان و راهبردهای در نظر گرفته‌شده، نسبت به ارائه برنامه عملیاتی اقدام گردد. این برنامه می‌بایست تحت عنوان برنامه اقدام با تعیین خروجی مورد انتظار از برنامه پیشنهادی، دستگاه‌های مسئول، همکار و پشتیبان برنامه و نیز شاخص‌های مورد استفاده در ارزیابی اجرا تدوین شود. موارد مذکور در قالب جداول مرتبط در ادامه ارائه شده است.

جدول (۱): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۱-۱

هدف کلان					
۱- ارتقای دانش و تقویت درک صحیح از خطر حوادث و سوانح در تمام سطوح سازمانی و اقشار جامعه					
راهبرد					
۱-۱- توسعه آموزش‌های رسمی در مدارس، دانشگاه‌ها و سطوح مختلف اجتماعی با همکاری سازمان‌های دولتی، خصوصی و تشکل‌های مردمی					
ردیف	برنامه اقدام	خروجی مورد انتظار	دستگاه مسئول	دستگاه همکار	دستگاه پشتیبان
۱	طراحی و تدوین مواد درسی با موضوع آمادگی در برابر حوادث و سوانح	گنجاندن موضوعات مرتبط با آمادگی در برابر حوادث و سوانح در کتب درسی	وزارت آموزش و پرورش	وزارت عتف، هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان آتش‌نشانی، پلیس راهور و سازمان پدافند غیرعامل، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور
۲	طراحی و تدوین واحد درسی آمادگی در برابر حوادث و سوانح ویژه دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی	گنجاندن واحد درسی مرتبط در برنامه آموزشی دانشگاه‌ها	وزارت عتف، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، سازمان آتش‌نشانی، پلیس راهور، سازمان پدافند غیرعامل، سازمان انرژی اتمی ایران، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور

هدف کلان						۱- ارتقای دانش و تقویت درک صحیح از خطر حوادث و سوانح در تمام سطوح سازمانی و افشار جامعه
راهبرد						۱-۱- توسعه آموزش‌های رسمی در مدارس، دانشگاه‌ها و سطوح مختلف اجتماعی با همکاری سازمان‌های دولتی، خصوصی و تشکلهای مردمی
ردیف	برنامه اقدام	خروجی مورد انتظار	دستگاه مسئول	دستگاه همکار	دستگاه پشتیبان	شاخص
۳	طراحی، تدوین و برگزاری دوره‌های آمادگی در برابر حوادث و سوانح ویژه تمامی حَرَف و مشاغل (خدماتی، تولیدی، صنعتی و ...)	افزایش دانش و درک خطر حوادث و سوانح در بین مشاغل دارای مجوز کسب‌وکار	وزارت صمت، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت کشور، اتحادیه‌های تعاونی‌ها، اتحادیه‌های اصناف	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان آتش‌نشانی، پلیس راهور و سازمان پدافند غیرعامل، سازمان انرژی اتمی ایران، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های برگزار شده در صنوف مختلف
۴	طراحی، تدوین و برگزاری دوره‌های آموزشی محلی و اجتماع‌محور	افزایش دانش و درک خطر حوادث و سوانح در بین فعالان جامعه	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، شهرداری‌ها، دهیاری‌ها	سازمان امور اجتماعی کشور (وزارت کشور)، سازمان تبلیغات اسلامی، تشکلهای مردمی، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های برگزار شده در سطح جوامع محلی و شهرها
۵	توسعه آموزش‌های عمومی و تخصصی مقابله با سوانح و امداد و نجات ویژه نیروهای مسلح و بسیج	برگزاری دوره‌های تخصصی و عمومی در نیروهای مسلح	ستاد کل نیروهای مسلح	سازمان بسیج مستضعفین، جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های تخصصی و عمومی برگزار شده در نیروهای مسلح
۶	آموزش اصحاب رسانه، ارباب جراید و خبرنگاران	برگزاری دوره‌های تخصصی و عمومی مرتبط با انتشار رویدادها و اخبار و آموزش‌های مربوط به سوانح	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های تخصصی و عمومی برگزار شده مرتبط
۷	طراحی، تدوین و برگزاری دوره‌های بلندمدت تخصصی و علمی دانشگاهی ویژه دست‌اندرکاران و کنشگران مسئول در حوزه مدیریت بحران	افزایش دانش و درک خطر حوادث و سوانح در بین دست‌اندرکاران و کنشگران مسئول در حوزه مدیریت بحران	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت عتف	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکلهای مردمی، دستگاه‌های اجرایی متخصص، سازمان هواشناسی کشور، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های بلندمدت تخصصی و علمی دانشگاهی ویژه دست‌اندرکاران و کنشگران مسئول در حوزه مدیریت بحران

جدول (۲): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۱-۲

هدف کلان						هدف کلان
۱- ارتقای دانش و تقویت درک صحیح از خطر حوادث و سوانح در تمام سطوح سازمانی و اقشار جامعه						هدف کلان
۲-۱ توسعه آموزش های رسمی مبتنی بر فناوری						راهبرد
ردیف	برنامه اقدام	خروجی مورد انتظار	دستگاه مسئول	دستگاه همکار	دستگاه پشتیبان	شاخص
۱	استقرار سیستم مدیریت یادگیری (LMS) برای دوره های آموزشی	برگزاری دوره های آموزشی بر اساس سیستم مدیریت یادگیری (LMS)	کلیه دستگاه های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	سازمان مدیریت بحران کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، وزارت عتف	تعداد (درصد) افراد آموزش دیده بر اساس سیستم مدیریت یادگیری (LMS)
۲	استقرار سیستم دوره های آزاد و انبوه (MOOCs)	برگزاری دوره های آزاد و انبوه (MOOCs)	کلیه دستگاه های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	سازمان مدیریت بحران کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور	تعداد (درصد) افراد آموزش دیده در دوره های آزاد و انبوه (MOOCs)
۳	طراحی و استقرار شبکه اجتماعی یادگیری جمعیت	برگزاری دوره های آموزشی از طریق شبکه اجتماعی یادگیری جمعیت	کلیه دستگاه های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	سازمان مدیریت بحران کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور	تعداد (درصد) افراد آموزش دیده از طریق شبکه اجتماعی یادگیری جمعیت
۴	طراحی و پیاده سازی سیستم آموزش الکترونیکی مبتنی بر تلفن همراه	آموزش افراد از طریق سیستم آموزش الکترونیکی مبتنی بر تلفن همراه	کلیه دستگاه های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	سازمان مدیریت بحران کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، وزارت عتف	تعداد (درصد) افراد آموزش دیده از طریق سیستم آموزش الکترونیکی مبتنی بر تلفن همراه

جدول (۳): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۱-۲

۲- تقویت نگرش و رفتار پیشگیرانه و کاهش خطر مبتنی بر آینده‌پژوهی در برابر مخاطرات						هدف کلان
۱-۲- توسعه آموزش‌های ترویجی و غیررسمی و اطلاع‌رسانی با مشارکت نهادهای دولتی و غیردولتی						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد (درصد) برنامه‌های تولیدشده برای پخش از رسانه ملی	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تشکل‌های مردمی، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)، سازمان برنامه و بودجه	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	انتشار مطالب و برنامه‌های آموزشی ترویجی از رسانه ملی	طراحی و تولید برنامه‌های آموزشی ترویجی از رسانه ملی	۱
تعداد (درصد) برنامه‌های تولیدی برای انتشار از طریق رسانه‌های مکتوب و رسانه‌های هنری	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان برنامه و بودجه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	انتشار مطالب و برنامه‌های آموزشی ترویجی از طریق رسانه‌های مکتوب و هنری	طراحی و تولید برنامه‌های آموزشی ترویجی از طریق رسانه‌های مکتوب و هنری	۲
تعداد (درصد) برنامه‌های تولیدشده برای انتشار از طریق فضای مجازی	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان برنامه و بودجه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	انتشار مطالب آموزشی ترویجی از طریق ظرفیت‌های فضای مجازی	طراحی و تولید برنامه‌های آموزشی ترویجی از طریق ظرفیت‌های فضای مجازی	۳
تعداد (درصد) برنامه‌های تولیدشده ترویجی غیررسمی در مراکز آموزشی، مدارس و دانشگاه‌ها	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	انتشار متون آموزشی ترویجی غیررسمی در مراکز آموزشی، مدارس و دانشگاه‌ها	طراحی و تولید برنامه‌های آموزشی ترویجی غیررسمی در مراکز آموزشی، مدارس و دانشگاه‌ها	۴
تعداد (درصد) برنامه‌های اجراشده غیررسمی ویژه گروه‌های اجتماعی و محله‌محور	سازمان مدیریت بحران کشور	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران	وزارت ورزش و جوانان، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین	افزایش دانش و درک خطر حوادث و سوانح	طراحی و اجرای برنامه‌های غیررسمی ویژه گروه‌های اجتماعی و محله‌محور	۵

جدول (۴): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۲-۲

۲- تقویت نگرش و رفتار پیشگیرانه و کاهش خطر مبتنی بر آینده پژوهی در برابر مخاطرات						هدف کلان
۲-۲- هماهنگی و راهبردی تمرین‌ها و مانورهای عمومی و تخصصی مدیریت بحران						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد مانورهای مرتبط برگزار شده در مراکز آموزشی	سازمان مدیریت بحران کشور	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، تشکل‌های مردمی، سازمان فنی و حرفه‌ای و سازمان نظام مهندسی، سازمان برنامه و بودجه	وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور	افزایش مهارت‌های پیشگیرانه و کاهش خطر در بین دانش‌آموزان و دانشجویان	طراحی و اجرای مانور در مراکز آموزشی، مدارس و دانشگاه‌ها	۱
تعداد مانورهای مرتبط برگزار شده در ادارات دولتی و غیردولتی	سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان برنامه و بودجه	تشکل‌های مردمی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور	افزایش مهارت‌های پیشگیرانه و کاهش خطر در بین کارکنان ادارات دولتی و غیردولتی	طراحی و اجرای مانور در ادارات دولتی و غیردولتی	۳
تعداد مانورهای محله‌محور برگزار شده	سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان برنامه و بودجه	تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)، سازمان اورژانس کشور	افزایش مهارت‌های پیشگیرانه و کاهش خطر در بین ساکنان محلات	طراحی و اجرای مانورهای محله‌محور	۴
تعداد مانورهای مرتبط اجرا شده در سطح ملی، استانی و محلی	سازمان مدیریت بحران کشور	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی	اداره کل مدیریت بحران استان، سازمان اورژانس کشور	افزایش مهارت‌های پیشگیرانه و کاهش خطر در بین مسئولین دستگاه‌های متولی مدیریت بحران	برنامه‌ریزی و اجرای مانورهای تخصصی مدیریت بحران	۵

جدول (۵): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۱-۳

۳- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه محور و تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای کنشگران مدیریت بحران						هدف کلان
۱-۳- ترویج فرهنگ ایمنی در کلیه سطوح جامعه						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد برنامه‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان برنامه و بودجه	وزارت راه و شهرسازی، سازمان اورژانس کشور	افزایش دانش مدیریت بحران در بین دست‌اندرکاران ساخت‌وساز	طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی برای کلیه دست‌اندرکاران ساخت‌وساز	۱
تعداد برنامه‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، دستگاه‌های اجرایی تخصصی، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	افزایش دانش مدیریت خطر حوادث و سوانح در بین عموم مردم	طراحی و اجرای برنامه‌های فرهنگی با موضوع مدیریت خطر حوادث و سوانح در رسانه ملی	۲
تعداد برنامه‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای عالی فضای مجازی	انتشار متون آموزشی مدیریت خطر حوادث و سوانح در فضای مجازی	طراحی و اجرای برنامه‌های فرهنگی در فضای مجازی و طراحی کمپین	۳
تعداد برنامه‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت ورزش و جوانان	انتشار متون آموزشی مدیریت خطر حوادث و سوانح در مناسبت‌های خاص	طراحی و اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی، هنری و ورزشی در مناسبت‌های خاص	۴
تعداد برنامه‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	افزایش دانش ایمنی، پیشگیری و آمادگی در برابر سوانح و حوادث در کارکنان مراکز فنی و حرفه‌ای، تولیدی، صنعتی و تجاری	طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی ایمنی، پیشگیری و آمادگی در برابر سوانح و حوادث برای مراکز فنی و حرفه‌ای، تولیدی، صنعتی و تجاری	۵

۳- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه محور و تقویت صلاحیت های حرفه ای کنشگران مدیریت بحران						هدف کلان
۳-۱- ترویج فرهنگ ایمنی در کلیه سطوح جامعه						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد کتب، جزوات و بروشورهای منتشر شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	انتشار مطالب آموزشی از طریق کتب، جزوات و بروشورهای آموزشی	تهیه، تولید، چاپ و توزیع کتب، جزوات و بروشورهای آموزشی در حوزه فرهنگ ایمنی و تاب آوری	۶
تعداد برنامه های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، سازمان فنی و حرفه ای، سازمان برنامه و بودجه	سازمان بسیج مستضعفین، سازمان تبلیغات اسلامی	افزایش دانش ایمنی، پیشگیری و آمادگی در برابر سوانح و حوادث در اعضای پایگاه های نیروی مقاومت بسیج در مساجد، ادارات، دانشگاه ها، مدارس و ...	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی ایمنی، پیشگیری و آمادگی در برابر سوانح و حوادث توسط پایگاه های نیروی مقاومت بسیج در مساجد، ادارات، دانشگاه ها، مدارس و ...	۷
تعداد اقدامات اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور)، وزارت راه و شهرسازی، سازمان تبلیغات اسلامی	انتشار پیام ها و نکات ایمنی و هشداردهنده در فضاهای شهری و بین شهری	طراحی پیام ها و نکات ایمنی و هشداردهنده برای فضاهای شهری و بین شهری	۸
تعداد برنامه های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان فنی و حرفه ای، سازمان برنامه و بودجه	وزارت عتف، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت ورزش و جوانان، سازمان صداوسیما، جمهوری اسلامی ایران	انتشار مطالب آموزشی مدیریت خطر حوادث و سوانح از طریق رسانه ها، مطبوعات، مجامع علمی و مراکز پژوهشی و برگزاری کنفرانس ها و سمینارهای علمی	طراحی و اجرای برنامه های گفت و گو محور از طریق رسانه ها، مطبوعات، مجامع علمی و مراکز پژوهشی و طراحی کنفرانس ها و سمینارهای علمی	۹
تعداد فعالیت های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	تشکل های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت ورزش و جوانان	افزایش دانش مدیریت خطر حوادث و سوانح در بین شرکت کنندگان فعالیت های فرهنگی ورزشی	برنامه ریزی و اجرای برنامه های آموزشی مدیریت خطر حوادث و سوانح در فضاهای فرهنگی ورزشی	۱۰

۳- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه محور و تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای کنشگران مدیریت بحران						هدف کلان
۳-۱- ترویج فرهنگ ایمنی در کلیه سطوح جامعه						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد فعالیت‌های اجرا شده مرتبط	سازمان مدیریت بحران کشور	تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اورژانس کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت کشور	قوانین و مقررات لازم برای بسترسازی در حوزه فرهنگ ایمنی و مدیریت سوانح و حوادث	برنامه‌ریزی جهت وضع قوانین و مقررات لازم برای بسترسازی در حوزه فرهنگ ایمنی و مدیریت سوانح و حوادث	۱۱
تعداد موزه‌های ایجاد و راه‌اندازی شده	سازمان مدیریت بحران کشور	دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران، وزارت عتف، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور)، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	انتقال مفاهیم آموزشی از طریق موزه‌های مدیریت خطر حوادث و سوانح	برنامه‌ریزی جهت ایجاد و راه‌اندازی پارک‌های موضوعی مدیریت بحران و موزه‌های مدیریت خطر حوادث و سوانح	۱۲

جدول (۶): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۳-۲

۳- ارتقای فرهنگ مدیریت خطر حوادث و سوانح جامعه محور و تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای کنشگران مدیریت بحران						هدف کلان
۳-۲- توسعه آموزش‌های کاربردی، مهارتی و فنی و حرفه‌ای مرتبط با مدیریت بحران						راهبرد
شاخص	دستگاه پشتیبان	دستگاه همکار	دستگاه مسئول	خروجی مورد انتظار	برنامه اقدام	ردیف
تعداد (درصد) کارکنان و داوطلبان آموزش دیده	تشکل‌های مردمی	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان برنامه و بودجه	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطة وظایف تخصصی	افزایش آمادگی کارکنان و داوطلبان در حوزه آمادگی در برابر حوادث و سوانح	طراحی و برگزاری دوره‌های آموزشی در حوزه آمادگی در برابر حوادث و سوانح جهت کارکنان و داوطلبان	۱
تعداد (درصد) کنشگران مسئول آموزش دیده	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان برنامه و بودجه	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطة وظایف تخصصی	افزایش آمادگی کنشگران مسئول	طراحی و برگزاری دوره‌های تخصصی مراحل مدیریت بحران ویژه کنشگران مسئول	۲
تعداد (درصد) مربی و مدرس آموزش دیده	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطة وظایف تخصصی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	افزایش آمادگی مدرسان، مربیان و تسهیلگران	طراحی و برگزاری دوره‌های تربیت مربی و تربیت مدرس برای ارتقای سطح علمی و انگیزشی مدرسان، مربیان و تسهیلگران	۳
تعداد کنشگران مسئول بازآموزی شده	کلیه دستگاه‌های اجرایی در حیطة وظایف تخصصی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان فنی و حرفه‌ای، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	برگزاری دوره‌های بازآموزی برای کلیه کنشگران مسئول	طراحی دوره‌های بازآموزی مستمر برای کنشگران مسئول	۴

جدول (۷): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۴-۱

هدف کلان						۴- تقویت مدیریت یکپارچه و هماهنگ و ارتقای سطح تاب‌آوری و آمادگی تمامی سطوح مدیریت بحران کشور
راهبرد						۴-۱- استقرار نظام برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی آموزش مدیریت بحران در سازمان مدیریت بحران
ردیف	برنامه اقدام	خروجی مورد انتظار	دستگاه مسئول	دستگاه همکار	دستگاه پشتیبان	شاخص
۱	طراحی و اجرای سازوکارهای تشویقی برای مشارکت داوطلبانه در آموزش	افزایش میزان مشارکت داوطلبانه در آموزش	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	تشکل‌های مردمی، سازمان بسیج مستضعفین، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد سازوکارهای تشویقی اجراشده
۲	برنامه‌ریزی برای تشکیل کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه	فعالیت مناسب کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه	سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان صداوسیما، جمهوری اسلامی ایران	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	سازمان برنامه و بودجه	تعداد مصوبات اجراشده
۳	طراحی و اجرای نظام شناسایی، نیازسنجی، نظارت، ارزیابی و رتبه‌بندی محتوای مورد نیاز	استاندارد محتوای مورد نیاز	سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان برنامه و بودجه	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی	تعداد محتوای استاندارد تولیدشده
۴	طراحی برنامه‌های مطالعاتی و تحقیقاتی مربوط به شیوه‌های آموزش نوین و فعال	شیوه‌های آموزش نوین و فعال و انتشار نتایج	سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان برنامه و بودجه	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت عتف، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	تعداد آموزش‌های برگزارشده با شیوه‌های نوین و فعال
۵	برنامه‌ریزی برای ایجاد ردیف بودجه و اعتبارات مورد نیاز آموزش همگانی	ردیف بودجه و اعتبارات مورد نیاز برنامه‌های آموزش همگانی	سازمان برنامه و بودجه، سازمان مدیریت بحران کشور	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	میزان بودجه و اعتبار مصوب برنامه‌های آموزش همگانی
۶	طراحی و ایجاد مراکز رشد و مراکز دانش‌بنیان در حوزه مدیریت خطر حوادث و سوانح	فعالیت مراکز رشد و مراکز دانش‌بنیان در حوزه مدیریت خطر حوادث و سوانح	وزارت عتف، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، تشکل‌های مردمی، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد مراکز رشد، دانش‌بنیان و شرکت‌های مرتبط ایجادشده

جدول (۸): برنامه اقدام در خصوص راهبرد ۴-۲

هدف کلان						راهبرد
۴- تقویت مدیریت یکپارچه و هماهنگ و ارتقای سطح تاب‌آوری و آمادگی تمامی سطوح مدیریت بحران کشور						
۴-۲- آموزش و ارتقای مهارت‌های کنشگران مدیریت بحران به‌صورت مستمر						
ردیف	برنامه اقدام	خروجی مورد انتظار	دستگاه مسئول	دستگاه همکار	دستگاه پشتیبان	شاخص
۱	طراحی و برگزاری دوره‌های آموزشی جهت کارکنان و داوطلبان در حوزه آمادگی در برابر حوادث و سوانح	افزایش دانش کارکنان و داوطلبان در حوزه آمادگی در برابر حوادث و سوانح	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان اورژانس کشور	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور، سازمان برنامه و بودجه	تشکل‌های مردمی	تعداد دوره‌های آموزشی برگزارشده
۲	طراحی و برگزاری دوره‌های تخصصی مراحل مدیریت بحران ویژه کنشگران مسئول	افزایش دانش تخصصی کنشگران مسئول در خصوص مدیریت بحران	کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول در مدیریت بحران در حیطه وظایف تخصصی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان اورژانس کشور	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های آموزشی برگزارشده
۳	طراحی و برگزاری دوره‌های تربیت مربی و تربیت مدرس	آموزش و تربیت مربیان و مدرسان مورد نیاز در حوزه مدیریت خطر حوادث و سوانح	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان اورژانس کشور	تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های آموزشی برگزارشده
۴	طراحی و برگزاری دوره‌های بازآموزی مستمر برای کلیه کنشگران مسئول	به‌روزرسانی دانش و مهارت کنشگران مسئول	جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان اورژانس کشور	تشکل‌های مردمی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت عتف، سازمان برنامه و بودجه	سازمان مدیریت بحران کشور	تعداد دوره‌های آموزشی برگزارشده

۲-۲- کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور

در راستای تحقق اهداف آموزشی و برنامه‌ریزی و اجرای بهینه راهبردهای کلان این برنامه، ضرورت دارد تدابیر لازم در خصوص ایجاد هماهنگی بین‌بخشی کلیه دستگاه‌های اجرایی و نیز سازمان‌ها و نهادهای مرتبط پیش‌بینی و اجرا گردد. در این راستا و به‌منظور تدوین سیاست‌های لازم برای تصویب در کمیته ملی امور آموزش و مدیریت رسانه، برنامه‌ریزی‌های لازم و نظارت عالی بر آموزش در حوزه مدیریت بحران، کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور که در این سند کمیته تخصصی امور آموزش نامیده می‌شود ذیل کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه تشکیل می‌گردد.

سازمان مدیریت بحران کشور ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران، نسبت به ایجاد و استقرار دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش جهت ایفای نقش راهبری اجرای برنامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزش در حوزه مدیریت بحران اقدام می‌نماید. این کمیته به‌عنوان مرکز هماهنگی و توسعه آموزش مدیریت بحران فعالیت خواهد نمود و شناسایی و تأمین نیروی انسانی کارآمد برای این مرکز از درون دستگاه‌های ذیل به‌عنوان عضو کمیته توسط سازمان مدیریت بحران کشور صورت می‌گیرد. همچنین مسئولیت تدوین سیاست‌های لازم برای تصویب در کمیته ملی امور آموزش و مدیریت رسانه، برنامه‌ریزی ملی و نظارت عالی در حوزه آموزش مدیریت بحران به کمیته مذکور محول می‌شود.

نماینده تام‌الاختیار سازمان‌های عضو این کمیته توسط بالاترین مقام دستگاه‌های مربوطه به سازمان مدیریت بحران کشور معرفی می‌شوند و موظف به شرکت در جلسات کمیته می‌باشند.

رئیس سازمان مدیریت بحران کشور به‌عنوان رئیس کمیته نسبت به صدور حکم برای اعضا اقدام می‌نماید. نمایندگان سایر سازمان‌ها و نهادهای کشوری و لشکری حسب موضوع جلسه و یا به مدت مقرر بنا بر تصمیم کمیته می‌توانند به‌عنوان عضو مدعو در جلسات شرکت نمایند. حق رأی بنا بر تصمیم کمیته به اعضای مدعو تعلق می‌گیرد.

محل استقرار دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش بر اساس بند ب ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور در جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

این کمیته از نمایندگان سازمان‌های زیر تشکیل می‌گردد:

- ۱- سازمان مدیریت بحران (رئیس کمیته تخصصی امور آموزش)
- ۲- جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (دبیر کمیته تخصصی امور آموزش)
- ۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان اورژانس کشور)
- ۴- وزارت آموزش و پرورش
- ۵- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۶- وزارت عتف
- ۷- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (با نمایندگی سازمان فنی و حرفه‌ای کشور)
- ۸- وزارت ورزش و جوانان
- ۹- وزارت جهاد کشاورزی
- ۱۰- وزارت نیرو
- ۱۱- ستاد کل نیروهای مسلح
- ۱۲- سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران
- ۱۳- سازمان برنامه و بودجه

- ۱۴- سازمان بسیج مستضعفین
- ۱۵- سازمان آتش‌نشانی
- ۱۶- سازمان هواشناسی کشور
- ۱۷- سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
- ۱۸- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- ۱۹- وزارت راه و شهرسازی
- ۲۰- دانشگاه آزاد اسلامی
- ۲۱- تشکلهای صنفی و تشکلهای مردمی
- ۲۲- سایر دستگاه‌ها حسب تشخیص به‌عنوان مدعو

۲-۲-۱- شرح وظایف کمیته تخصصی امور آموزش

- تدوین سیاست‌های اجرایی آموزش مدیریت بحران و ارائه به کمیته ملی امور آموزش و مدیریت رسانه‌های بحران جهت تصویب؛
- تدوین و تأیید برنامه‌های آموزشی کاهش خطر حوادث و سوانح دستگاه‌های اجرایی؛
- برنامه‌ریزی نحوه نظارت و ارزیابی عملیاتی برنامه‌های آموزش مدیریت بحران؛
- پیگیری استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی فعالیت‌های آموزش عمومی کاهش خطر حوادث و سوانح در بخش‌های دولتی و غیردولتی؛
- طراحی، تأیید و تعیین سطوح و مدارک آموزش همگانی برای نظام آموزش رسمی و غیررسمی؛
- طراحی و پیاده‌سازی سازوکارهای افزایش مشارکت مالی مردمی در توسعه آموزش عمومی کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- حمایت از تولید و انتشار متون آموزشی در قالب رسانه‌های شنیداری و دیداری - نوشتاری، رسانه‌های الکترونیک و مجازی متناسب با گروه‌های مختلف مخاطبان آموزش عمومی کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- شناسایی و دسته‌بندی گروه‌های هدف و مخاطبان برنامه‌های آموزش کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- شناسایی و دسته‌بندی مجریان و کنش‌گران فعال در آموزش کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- حمایت از برنامه‌های فرهنگ‌سازی و اولویت‌یابی آموزش عمومی کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- تهیه و انتشار گزارش تفصیلی و تفکیکی تخصیص منابع مالی آموزش عمومی کاهش خطر حوادث و سوانح.

۲-۲-۲- شرح وظایف اختصاصی دستگاه‌های عضو کمیته تخصصی امور آموزش

اعضای این کمیته علاوه بر وظایف عمومی ذکرشده، وظایف اختصاصی به شرح زیر را بر عهده دارند که حسب برنامه‌ریزی انجام‌شده نسبت به اجرا و ارائه گزارش‌های مربوطه اقدام خواهند نمود.

۲-۲-۲-۱- سازمان مدیریت بحران کشور (رئیس کمیته تخصصی امور آموزش)

- ارائه راهکار اصولی و اعلام استراتژی‌ها و خط‌مشی‌های کلی و اصولی به همراه تأمین بودجه، اعتبارات و منابع لازم برای توسعه آموزش عمومی و همگانی مدیریت بحران در سراسر کشور؛
- پیش‌بینی تجهیزات، امکانات و اعتبار لازم جهت انجام برنامه سالانه دستگاه‌های عضو کمیته؛

- پشتیبانی همه‌جانبه از برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به آموزش همگانی مدیریت بحران کمیته‌های تخصصی و استانی و پیگیری تأمین بودجه و اعتبارات مورد نیاز؛
- پیگیری وضع قوانین خاص و الزام‌آور برای ایجاد بستر لازم در زمینه آموزش‌های همگانی ایمنی و خودامدادی از جمله اجباری نمودن آموزش امداد و کمک‌های اولیه برای اخذ گواهینامه رانندگی یا تمدید آن توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، اجباری شدن طی دوره آموزش امداد و کمک‌های اولیه برای تاکسیرانان، رانندگان خودروهای جمعی بزرگ و کوچک و خودروهای سنگین و مانند آن؛
- پیگیری وضع قوانین الزام‌آور برای اجباری شدن دوره‌های آموزش کمک‌های اولیه و ایمنی برای واحدهای مسکونی، زوج‌های جدید و ضروری بودن آن برای درج مشخصات زوجین در دفاتر ثبت احوال و عقدنامه‌ها؛
- الزامی نمودن آموزش‌های آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه برای کلیه شاغلین و حرفه‌ها از طریق مراجع قانونی؛
- پایش و بازنگری راهبردهای جامع در زمینه آموزش در حوزه مدیریت بحران؛
- پیش‌بینی تجهیزات، امکانات و اعتبار لازم جهت انجام برنامه سالانه دستگاه‌های عضو کمیته مطابق برنامه ارائه‌شده توسط هر دستگاه؛
- ایجاد بسترهای مناسب و تشویق و ترغیب سازمان‌های مردمی در حوزه آموزش همگانی با هماهنگی دبیرخانه؛
- پوشش بیمه مسئولیت کلیه مربیان و مدرسان داوطلب در حوزه برنامه‌های آموزشی مدیریت بحران مطابق اعلام جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران؛
- صدور مجوزهای لازم برای برگزاری کمپین‌ها، مراسمات، طرح‌ها و تجمعات با هدف آموزش همگانی؛
- تشکیل و الزام کمیته‌های تخصصی و استانی آمادگی و مقابله به برگزاری جلسات منظم و اجرای مصوبات کمیته تخصصی امور آموزش؛
- توسعه آموزش همگانی از طریق نواحی مختلف شهرداری‌ها، پارک‌ها، فرهنگ‌سراهای وابسته به شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و دفاتر شورای اسلامی.
- شناسایی و دسته‌بندی گروه‌های هدف و مخاطبان برنامه‌های آموزش کاهش خطر حوادث و سوانح؛
- شناسایی و دسته‌بندی مجریان و کنشگران فعال در آموزش کاهش خطر حوادث و سوانح.

۲-۲-۲-۲- جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (دبیر کمیته تخصصی امور آموزش)

- راه‌اندازی دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی؛
- برگزاری جلسات کمیته تخصصی امور آموزش؛
- تدوین نقشه راه آموزش همگانی کشور؛
- ارائه آموزش‌های کمک‌های اولیه، آمادگی در برابر مخاطرات و مدیریت سانحه اجتماع‌محور به آحاد جامعه با استفاده از روش‌ها و ابزارهای گوناگون و با مشارکت بخش‌های دولتی و غیردولتی؛
- همکاری با سایر دستگاه‌ها جهت توسعه آموزش همگانی با استفاده از ظرفیت داوطلبی؛
- اعتباربخشی دوره‌های آموزش عمومی و همگانی مدیریت بحران؛
- تدوین دستورالعمل‌ها و برنامه‌های آموزش‌های عمومی و همگانی و پیشنهاد آن در کمیته تخصصی امور آموزش؛

- برگزاری مسابقات و کمپین‌های آموزشی در زمینه مدیریت بحران برای آحاد جامعه؛
- ارزیابی وضع موجود و ارائه گزارش سالانه به ستاد ملی مدیریت بحران در خصوص میزان آمادگی مردم در برابر مخاطرات اولویت‌دار کشور؛
- ارزیابی عملکرد و ارائه گزارش سالانه به کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه‌ای بحران در خصوص میزان فعالیت دستگاه‌ها در زمینه آموزش همگانی و مدیریت بحران.

۲-۲-۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و کمیته تخصصی امور آموزش در برگزاری سمینارها، همایش‌ها و سخنرانی‌های علمی داخلی و بین‌المللی؛
- همکاری با سایر دستگاه‌ها در خصوص استفاده از نیروهای داوطلب متخصص در حوزه آموزش همگانی؛
- همکاری با کارگروه آموزش همگانی از طریق مراکز خدمات جامع سلامت و خانه‌های بهداشت روستایی برای آموزش مردم در سطح شهرها و روستاها؛
- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی جهت صدور مجوز تأسیس انجمن‌های علمی و حمایت و ارزیابی مستمر آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب مراجع ذیصلاح؛
- ترغیب و تشویق نخبگان و دانشمندان کشور برای اجرای طرح‌ها و پژوهش‌ها در زمینه‌های مرتبط با کاهش خطر حوادث و سوانح بر اساس اولویت‌ها؛
- توسعه آموزش و ایمنی، پیشگیری و آمادگی مقابله با سوانح و حوادث برای کارکنان؛
- توسعه طرح آموزش داوطلبین اورژانس و طرح اورژانس یار با هدف حفظ حیات بیمار و کاهش عوارض ناشی از سوانح؛
- تدوین کاربست پژوهشی و توسعه پژوهش‌های کاربردی در زمینه سلامت در بلایا؛
- توسعه آموزش‌های آکادمیک در دو حوزه توان‌افزایی دانشجویان علوم پزشکی و ایجاد رشته /مقطع‌های مورد نیاز؛
- توسعه آموزش‌های همگانی در زمینه اپیدمی‌ها و بیماری‌های انسانی و اقدامات پیش‌بیمارستانی؛
- توسعه آموزش‌های همگانی در زمینه سبک زندگی ایمن؛
- الزام به‌روزان به طی دوره‌های آموزشی امداد و نجات و کمک‌های اولیه با کمک جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران؛
- ارتقای سطح آگاهی و آمادگی روستاییان با استفاده از به‌روزان به‌عنوان رابطین آموزش‌های امدادی در روستاها؛
- ایجاد کانون‌های دانشجویی با همکاری جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران به‌منظور توسعه آموزش‌ها؛
- برگزاری مسابقات و کمپین‌ها برای آحاد جامعه؛
- الزام دانشجویان علوم پزشکی به گذراندن واحدهای درسی مرتبط با آموزش‌های همگانی مصوب؛
- همکاری در تأمین و در اختیار قرار دادن اماکن و فضاهای آموزشی تحت نظر خود جهت برگزاری دوره‌های آموزشی مطابق درخواست کمیته.

۲-۲-۴- وزارت آموزش و پرورش

- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و انجام وظایف محوله از سوی دبیرخانه؛
- هماهنگی با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی جهت برنامه‌ریزی آموزشی و درسی؛
- همکاری و هماهنگی با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و کمیته تخصصی امور آموزش به‌منظور برنامه‌ریزی آموزشی و درسی؛
- همکاری با کمیته تخصصی امور آموزش در راستای آموزش دانش‌آموزان و معلمان؛
- هماهنگی با کمیته تخصصی امور آموزش در زمینه اجرای آموزش‌های هدفمند فوق‌برنامه، اردوها و مانورهای امدادی در مدارس، مسابقات، فعالیت‌های فرهنگی، هنری و تفریحی؛
- تربیت مربیان از میان معلمان و مدرسین مدارس که دروس مرتبط با موضوع را تدریس می‌نمایند، با هماهنگی کمیته تخصصی امور آموزش و نیز لحاظ نمودن آموزش‌ها در فهرست آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان؛
- اضافه نمودن درس دو واحدی (الزامی) تحت عنوان ایمنی، آمادگی در مقابل حوادث و سوانح؛
- لحاظ نمودن برنامه‌های آموزش همگانی پیشگیری، آمادگی و پاسخگویی به حوادث و سوانح در فعالیت‌های فوق برنامه، اردوها، مانورها و مسابقات با همکاری جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران؛
- همکاری با دبیرخانه جهت آموزش دانش‌آموزان و معلمان و تربیت مربی در حوزه آمادگی در برابر مخاطرات؛
- برقراری ارتباط با دبیرخانه در زمینه آموزش‌های فوق‌برنامه، اردوها، مانورهای امدادی در مدارس، مسابقات، فعالیت‌های فرهنگی، هنری و تفریحی؛
- آموزش و بازآموزی معلمان و مدرسین مدارس که دروس مرتبط با موضوع را تدریس می‌نمایند، با هماهنگی دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و نیز لحاظ نمودن آموزش‌ها در فهرست آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان؛
- همکاری در تأمین و در اختیار قرار دادن اماکن و فضاهای آموزشی تحت نظر خود جهت برگزاری دوره‌های آموزشی مطابق درخواست کمیته؛
- فعال نمودن شاخه دانش‌آموزی هلال‌احمر در آموزش و پرورش برای توسعه آموزش‌های همگانی.

۲-۲-۵- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

- آموزش خبرنگاران در خصوص شیوه‌های انتشار و تهیه گزارش رویدادها و اخبار مربوط به سوانح و مدیریت بحران؛
- برقراری ارتباط دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی با نشریات و درج مطالب و موضوعات علمی و آموزشی مرتبط با پیشگیری و آمادگی پاسخگویی به حوادث و سوانح در مطبوعات و نیز درج در آگهی‌ها، پیام‌های امدادی و ایمنی بدون دریافت وجه؛
- هماهنگی با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی جهت بررسی کارشناسی و انجام اصلاحات لازم قبل از درج هر گونه گزارش و چاپ کلیه کتاب‌ها و نشریات در زمینه امداد و نجات و کمک‌های اولیه؛
- ترغیب کارگردانان و سینماگران کشور برای تولید و ساخت فیلم‌های سینمایی (مستند و غیرمستند) در زمینه‌های مرتبط با موضوع آموزش همگانی.

۲-۲-۶- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- هماهنگی با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی جهت برنامه‌ریزی آموزشی و درسی؛
- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی در برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان به‌منظور آمادگی در برابر سوانح؛
- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی جهت صدور مجوز تأسیس انجمن‌های علمی و حمایت و ارزیابی مستمر از فعالیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب مراجع ذیصلاح؛
- ترغیب و تشویق نخبگان و دانشمندان کشور برای اجرای طرح‌ها و پژوهش‌ها در زمینه‌های مرتبط با موضوع آموزش همگانی و مدیریت بحران با فناوری‌های نوین بر اساس اولویت‌ها؛
- هماهنگی با کمیته تخصصی امور آموزش جهت برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دانشجویان در تمامی سطوح و تمامی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی؛
- فعال نمودن شاخه‌های دانشجویی (کانون‌های دانشجویی هلال‌احمر) در تمام دانشگاه‌ها جهت گسترش آموزش‌های همگانی؛
- همکاری در تأمین و در اختیار قرار دادن اماکن و فضاهای آموزشی تحت نظر خود جهت برگزاری دوره‌های آموزشی مطابق درخواست کمیته.

۲-۲-۷- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

- توسعه آموزش‌های ایمنی، پیشگیری و آمادگی مقابله با سوانح و حوادث در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، کارخانجات، کارگاه‌ها و مراکز صنعتی و تولیدی با هماهنگی دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش از طریق نصب پیام‌های ایمنی و هشدار در کارگاه‌ها و مراکز صنعتی؛
- برگزاری کلاس‌های آموزشی در بخش‌های صنعتی و تولیدی، کارخانجات و مانند آن؛
- توزیع بروشورها، کتاب‌ها و جزوات راهنمای آموزشی در زمینه ایمنی صنعتی، بهداشت حرفه‌ای، پیشگیری از سوانح، امداد و کمک‌های اولیه و مانند آن در کارگاه‌ها و کارخانجات و ملزم نمودن مدیران این مراکز به توجه به این موضوع در طی دوره‌های آموزشی لازم؛
- الزامی نمودن آموزش‌های امداد و کمک‌های اولیه برای صاحبان حرف و مشاغلی که با مجوز آن وزارتخانه به فعالیت مشغول است؛
- الزامی نمودن گذراندن دوره‌های آموزشی مدیریت بحران مرتبط برای اخذ مجوز فعالیت شغلی حرف مختلف.

۲-۲-۸- وزارت ورزش و جوانان

- برگزاری سمینارها و حلقه‌های گفت‌وگوی جوانان با محوریت آموزش همگانی در رسانه‌ها و مجامع علمی و اجتماعی با هماهنگی دبیرخانه؛
- دعوت و تشویق ورزشکاران برای حضور در برنامه‌های مرتبط با آموزش‌های همگانی در مراحل مدیریت بحران؛
- توسعه آموزش‌های همگانی جهت پیشگیری و آمادگی مقابله با سوانح و امداد و نجات در ورزشکاران؛
- توسعه آموزش‌های همگانی از طریق میادین ورزشی و امثال آن با هماهنگی دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش.

۹-۲-۲-۲- وزارت جهاد کشاورزی

- نیازسنجی، تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی، ترویجی، پژوهشی و فرهنگی برای کارکنان و بهره‌برداران به منظور ارتقای دانش و فناوری مدیریت خطر و بحران در کلیه واحدهای مرتبط با وزارت کشاورزی؛
- توسعه آموزش‌های ایمنی، پیشگیری و آمادگی با سوانح و حوادث برای کارکنان و بهره‌برداران امور زراعی، باغی، دام و آبزیان، منابع طبیعی و محیط‌زیست؛
- برنامه‌ریزی به منظور برگزاری تمرین‌ها و مانور به منظور افزایش آمادگی و مقابله در مدیریت خطر و بحران بخش زراعی، باغی، دام و آبزیان؛
- نهادینه‌سازی و تقویت نگرش ارجحیت مدیریت ریسک در کلیه واحدهای مرتبط با وزارت کشاورزی؛
- توسعه پژوهش‌های کاربردی در زمینه آموزش‌های مرتبط با کاهش خطر حوادث و سوانح و اثربخشی آموزشی و تدوین استانداردهای آموزشی؛
- توسعه آموزش‌های مهارتی در خصوص ایمنی کار، پیشگیری و مقابله با حوادث و سوانح؛
- توجه به رسانه‌های در دسترس ساکنین سانه‌دیده برای انتقال مطالب آموزشی.

۱۰-۲-۲-۲- وزارت نیرو

- نیازسنجی، تدوین، اجرا و نهادینه‌سازی مدیریت بحران در صنعت آب و برق به منظور افزایش بازدارندگی، تداوم ارائه خدمات در شرایط اضطراری، کاهش آسیب‌پذیری و ارتقای پایداری در کلیه تأسیسات و فرآیندهای صنعت با تأکید بر:
- شناسایی و طبقه‌بندی تأسیسات و فرآیندهای حیاتی، حساس و مهم و آسیب‌پذیر و تدوین و اجرای برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت؛
  - تدوین، بازنگری و اجرای استانداردها و ضوابط مدیریتی و فنی در سیستم‌ها، فرآیندها و تأسیسات موجود و طرح‌های توسعه؛
  - تدوین، آموزش، فرهنگ‌سازی و تمرین دستورالعمل‌ها و شرح وظایف کلیه واحدها، مدیران و کارکنان برای شرایط اضطراری و اطلاع‌رسانی مؤثر به مردم؛
  - انجام پژوهش‌های مورد نیاز جهت دستیابی به راهکارهای جدید کم‌هزینه، مؤثر و عملیاتی در عرصه پدافند غیرعامل؛
  - ارتقای نهاد و نظام سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و راهبری مؤثر آموزش، پژوهش و فناوری صنعت آب و برق و ایفای نقش مؤثر در مراجع مرتبط؛
  - توسعه آموزش، پژوهش و فناوری در زمینه مدیریت بحران، رعایت استانداردها و ایمنی مرتبط با صنعت آب و برق.

۱۱-۲-۲-۲- ستاد کل نیروهای مسلح

- همکاری با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و انجام وظایف محوله از سوی دبیرخانه؛
- آموزش کلیه نیروهای پایور و وظیفه با هماهنگی دبیرخانه و تربیت مربی در حوزه آمادگی در برابر مخاطرات؛
- توسعه آموزش‌های همگانی با هدف کاهش اثرات ناشی از حوادث و سوانح؛
- ارائه آموزش‌های لازم مربوط به حوادث و سوانح خاص از جمله سوانح رادیواکتیو، هسته‌ای، شیمیایی و میکروبی و مانند آن؛
- آموزش حقوق بشردوستانه بین‌المللی (IHL) به تمامی فرماندهان، افسران، درجه‌داران و نیروهای وظیفه.

۲-۲-۱۲- سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران

- همکاری شبکه‌های مختلف صداوسیما (رادیو و تلویزیون) برای تهیه و تولید و پخش برنامه‌های آموزشی، تیزرها، انیمیشن‌ها، فیلم‌ها، سریال‌ها و فیلم‌های مستند، اخبار و گزارشات، برنامه‌های کارشناسی و تخصصی و توجه به موضوع آموزش‌های همگانی، پیشگیری و آمادگی پاسخگویی به حوادث و سوانح به‌عنوان یکی از اولویت‌های صداوسیما در حوزه اطلاع‌رسانی و آموزش عمومی؛
- آموزش خبرنگاران و گزارشگران صداوسیما در خصوص شیوه‌های تهیه و انتشار اخبار و اطلاعات مربوط به حوادث و سوانح مدیریت بحران با همکاری دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی؛
- همکاری در تولید و پخش هرگونه فیلم، گزارش، خبر، سریال و برنامه‌های مشابه آن در زمینه‌های مرتبط با ایمنی، پیشگیری، آمادگی و پاسخگویی به حوادث و سوانح و امداد و نجات و کمک‌های اولیه؛
- هماهنگی با دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی قبل از تولید و پخش هرگونه فیلم، گزارش، خبر، سریال و برنامه‌های مشابه آن در زمینه‌های مرتبط با ایمنی، پیشگیری، آمادگی و مقابله با سوانح و امداد و نجات و کمک‌های اولیه.

۲-۲-۱۳- سازمان برنامه و بودجه

- همکاری در اختصاص ردیف بودجه جهت آموزش همگانی؛
- پیش‌بینی و تأمین اعتبار در بودجه سالانه دستگاه‌ها تحت عنوان «برگزاری دوره‌های آموزش مدیریت بحران مطابق برنامه دستگاه‌ها»؛
- همکاری در طراحی، استقرار و راهبری برنامه‌ریزی توسعه امور مرتبط با مدیریت بحران در آموزش و پرورش عمومی و فنی‌وحرفه‌ای، آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، فرهنگ، گردشگری و ورزش، سلامت و رفاه اجتماعی و امور عمومی؛
- آسیب‌شناسی و تحلیل روند توسعه امور مرتبط با برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران؛
- مشارکت در تهیه و تدوین بخشنامه بودجه، دستورالعمل‌ها و ضوابط ناظر بر تهیه و تنظیم برنامه‌بودجه‌های سالانه با توجه به ضرورت اجرای برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران؛
- الزام دستگاه‌ها به اختصاص درصدی از اعتبارات پژوهشی به مدیریت بحران.

۲-۲-۱۴- سازمان بسیج مستضعفین

- توسعه آموزش‌های همگانی جهت پیشگیری و آمادگی مقابله با سوانح و امداد و نجات در نیروهای مقاومت بسیج و آموزش فرماندهان، نیروهای کادر، افسران، درجه‌داران و نیروهای وظیفه‌ای که در نیروی مقاومت بسیج خدمت می‌نمایند (و نیز نیروهای دیگر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)؛
- توسعه آموزش‌های همگانی از طریق پایگاه‌های نیروی مقاومت بسیج در مساجد، ادارات، دانشگاه‌ها، مدارس و نیز بسیج جامعه پزشکی، بسیج جامعه مهندسين و امثال آن با هماهنگی دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی؛
- همکاری در چاپ، انتشار و نیز توزیع کتب، جزوات و بروشورهای آموزش همگانی در میان مردم از طریق نیروهای بسیج در پایگاه‌های مختلف مناطق شهری و روستایی.

۲-۲-۲-۱۵- سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

- همکاری در جمع‌آوری اطلاعات در زمینه تخصصی مرتبط و برنامه‌ریزی تمام مراحل مدیریت بحران با هماهنگی دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش؛
- کمک به توسعه آموزش همگانی از طریق نواحی مختلف شهرداری شهرها و دهیاران، پارک‌ها، فرهنگسراهای وابسته به شهرداری‌ها، دفاتر شورای اسلامی و پشتیبانی و حمایت از آموزش همگانی مقابله با سوانح و خودامدادی و آموزش‌های حسب کالبد و فضای شهری؛
- تخصیص اعتبار لازم جهت آموزش مدیریت بحران در سطح مناطق شهرداری‌ها؛
- همکاری در تأمین و در اختیار گذاشتن فضای آموزشی و امکانات لازم برای اردوها، مانورها و سایر برنامه‌های آموزش عمومی در سراسر کشور؛
- توسعه آموزش همگانی پیشگیری، آمادگی و مقابله با سوانح، امداد و نجات و کمک‌های اولیه به کارکنان شهرداری‌ها و دهیاران و اعضای شورایی محلات؛
- نصب پیام‌ها و نکات ایمنی و هشداردهنده در میادین و پارک‌ها و اماکن پرتردد با هماهنگی دبیرخانه طرح جامع آموزش همگانی و صدور مجوز و نصب شعار و تصاویر آموزش همگانی بر روی اتوبوس‌ها و مترو.

۲-۲-۲-۱۶- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

- برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و ترویجی برای مردم و دست‌اندرکاران ساخت در زمینه ساخت مسکن مقاوم؛
- آموزش پیمانکاران و بنیادین محلی با هدف بهبود کیفیت مسکن و بافت روستایی و ارتقای سطح ایمنی، بهداشت، رفاه و آسایش مسکن روستایی؛
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای مهندسين در شهرها با همکاری نظام مهندسی ساختمان در زمینه‌های تخصصی؛
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای مهندسين نظام فنی روستایی؛
- تعامل کارآمد، نهادینه و پویا با دانشگاه‌ها، مراکز علمی-پژوهشی، نهادهای صنفی، دستگاه‌های اجرایی و عوامل ذی‌ربط بازسازی و مسکن روستایی؛
- برگزاری همایش‌های تخصصی منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی در حوزه بازسازی و مسکن روستایی جهت مشارکت علمی با متخصصان داخلی و خارجی؛
- اهتمام به انتشار تألیفات، ترجمه‌ها و نتایج حاصل از پروژه‌های تحقیقاتی صورت‌گرفته در حوزه مدیریت بحران؛
- تأمین و تخصیص اعتبار لازم جهت آموزش و پژوهش در حوزه مدیریت بحران با تأکید بر مرحله بازسازی.

۲-۲-۲-۱۷- وزارت راه و شهرسازی

- برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های آموزشی و ترویجی در زمینه توسعه، تجهیز، گسترش و نگهداری تأسیسات زیربنایی با توجه به مقتضیات توسعه اجتماعی، اقتصادی، عمرانی و دفاع ملی؛
- برنامه‌ریزی و نظارت بر آموزش کادر متخصص و فنی به‌منظور ایجاد تعادل مطلوب بین جمعیت و وسعت شهرها در سطح کشور؛
- برنامه‌ریزی و نظارت بر دوره‌های آموزشی مهندسين نظام مهندسی ساختمان و نظام فنی روستایی؛

- برنامه‌ریزی و نظارت بر آموزش‌های مرتبط با تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی شهری در چهارچوب نظام فنی و اجرایی کشور؛
- تعامل کارآمد، نهادینه و پویا با دانشگاه‌ها، مراکز علمی-پژوهشی، نهادهای صنفی، دستگاه‌های اجرایی و عوامل ذی‌ربط؛
- برگزاری همایش‌های تخصصی منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی در حوزه وظایف وزارتخانه جهت مشارکت علمی با متخصصان داخلی و خارجی؛
- اهتمام به انتشار تألیفات، ترجمه‌ها و نتایج حاصل از پروژه‌های تحقیقاتی صورت‌گرفته در حوزه راه و شهرسازی؛
- تأمین و تخصیص اعتبار لازم جهت آموزش و پژوهش در مدیریت بحران.

۲-۲-۱۸- تشکلهای صنفی و تشکلهای مردمی

- ارتقای آگاهی عموم مردم در زمینه پیشگیری و ایمنی در مرحله پیشگیری، از طریق برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی در سطح محلات شهری و روستایی به‌منظور آشنایی اقشار مختلف مردم با مدیریت بحران، ایمنی و پیشگیری از حوادث؛
- برقراری ارتباط و تعامل با اقشار مختلف مردم و ارائه آموزش‌های تخصصی و همچنین آشنا نمودن آن‌ها با کمک‌های اولیه و امداد و نجات و همچنین نحوه استفاده از تجهیزات مدیریت بحران در مرحله آمادگی به‌منظور ارتقای سطح آمادگی مردم برای مواجهه با حوادث غیرمترقبه؛
- نظارت بر سطح ایمنی در بخش‌های مختلف جامعه و ایفای نقش به‌عنوان مکانیزم هشدار اولیه و کمک به شناسایی و ارتقای استانداردهای ایمنی، مسائل و مشکلات موجود در بخش‌های مختلف جامعه و انعکاس راهکارها و پیشنهادات کارشناسی به سازمان‌های ذی‌ربط؛
- حضور در مناطق حادثه‌دیده و استقرار کمپ، به‌منظور ارائه خدمات تخصصی به حادثه‌دیدگان بر اساس موضوع فعالیت و تخصص خود در مرحله مقابله و در زمان وقوع حوادث مطابق ضوابط و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی مسئول.

فصل سوم:

استانداردهای آموزش

در این فصل، استانداردهای آموزش آحاد جامعه و تشکل‌های مردمی، استانداردهای لازم جهت طراحی و ارائه واحد درسی و دستورالعمل تعیین دوره‌های آموزشی بلندمدت و کوتاه‌مدت ارائه گردیده است.

۳-۱- استانداردهای آموزش آحاد جامعه و تشکل‌های مردمی

در راستای اجرایی کردن قانون مدیریت بحران کشور در خصوص آموزش آحاد جامعه و تشکل‌های مردمی، کمیته تخصصی امور آموزش موظف است نسبت به سیاست‌گذاری کلان و پیاده‌سازی نظام یکپارچه آموزش همگانی در حوزه مدیریت بحران مبتنی بر استاندارد مرتبط در راستای نظم‌بخشی به فعالیت‌های مربوطه و انجام ارزیابی و نظارت راهبردی بر اجرای برنامه‌های مرتبط با آموزش اقدام نماید.

نظر به انبوه اطلاعات و مطالب آموزشی در این حوزه، چهارچوبی شامل حداقل مفاهیم آموزشی مورد انتظار برای انتقال به مخاطبین در قالب استاندارد اولیه آموزش آحاد جامعه و تشکل‌های مردمی با تبیین مخاطبین، محتوا و شیوه‌های انتقال آن در این بخش ارائه می‌گردد.

۳-۱-۱- نیازسنجی

در راستای برنامه‌ریزی مناسب در این حوزه، ضرورت دارد نیازهای آموزشی کشور و سازمان‌ها با توجه به مخاطرات اولویت‌دار کشور و شیوه‌های مختلف اجرا، با هدف مشخص کردن روش انجام بهینه کار مورد بررسی قرار گرفته و مباحث مرتبط با افراد، گروه‌ها، تشکل‌ها و سازمان‌ها برابر جدول شماره ۹ استخراج گردد.

بدیهی است با استفاده از ماتریس ریسک در سطوح محلی می‌توان مواردی که به آگاهی عمومی و آموزش همگانی نیاز دارد را اولویت‌بندی نمود. چنین دوره‌هایی تحت عنوان دوره‌های مبتنی بر نیاز محلی در دسته‌بندی آموزشی قرار می‌گیرند.

جدول (۹): نیازهای حداقلی در حوزه برنامه‌های آموزش همگانی

ردیف	برنامه آموزش کمک‌های اولیه	ردیف	برنامه آموزش آمادگی در برابر مخاطرات	ردیف	برنامه آموزش مبانی مدیریت سوانح مبتنی بر جامعه
۱	آشنایی با سازمان‌های پاسخگوی شرایط اضطرار	۱	آشنایی با مخاطرات محیطی	۱	اصول چادرزنی و اسکان
۲	کمک‌های اولیه و اهداف آن	۲	برنامه‌ریزی مقابله با مخاطرات	۲	جهت‌یابی، اصول بقا و جستجو و نجات و امداد
۳	آشنایی با ساختمان و عملکرد بدن انسان	۳	شناسایی محل‌های کم‌خطر و پرخطر	۳	مدیریت محلی، اجتماعی و مشارکت و کار تیمی
۴	ارزیابی صحنه و حمایت‌های روانی	۴	رسم نقشه خطر مخاطرات	۴	شناسایی گروه‌های آسیب‌پذیر
۵	روش مواجهه با مصدوم	۵	ارزیابی خطر سازه‌ای	۵	بهداشت و تغذیه در حوادث و سوانح و تهیه آب سالم
۶	احیای قلبی - ریوی (CPR)	۶	ارزیابی خطر غیر سازه‌ای	۷	تهیه نقشه عملیاتی و تقسیم وظایف و فرماندهی
۷	خفگی‌ها و حمایت‌های اولیه	۷	تهیه کیف شرایط اضطراری	۸	بازیابی معیشت
۸	خونریزی و زخم‌ها	۸	ارتباطات در شرایط اضطراری	۹	بازپیوند خانواده
۹	پانسمان و بانداژ	۹	تخلیه منزل در شرایط اضطراری	۱۰	اصول مدیریت بحران و خطر
۱۰	آسیب‌های استخوانی، مفصلی و عضلانی	۱۰	آشنایی با هشدارهای اولیه	۱۲	آشنایی با دستگاه‌های دولتی و بین‌المللی و سازمان‌های مردمی
۱۱	آتل‌بندی	۱۱	اطفای حریق	۱۳	مسئولیت‌پذیری اجتماعی
۱۲	جابه‌جایی و حمل مصدوم	۱۲	کمک به گروه‌های آسیب‌پذیر	۱۴	تاب‌آوری
۱۳	فوریت‌های پزشکی (فوریت‌های طبی داخلی)	۱۳	تمرین (مانور) آمادگی	۱۵	حقوق بشردوستانه
۱۴	مسمومیت‌ها (گوارشی، تنفسی، تزریقی، نیش و گازگرفتگی)	۱۴	اقدامات حین، قبل و بعد از انواع مخاطرات	۱۶	مدیریت شریان‌های حیاتی شهری
۱۵	برخورد با اورژانس‌های قلبی، تنفسی، اطفال و زنان	۱۵	تخلیه اضطراری و مدیریت ترافیک شهری و بین‌شهری در شرایط اضطرار	۱۷	ایمنی و امنیت حین و پس از حوادث و سوانح
۱۶	گرم‌زدگی و سرمازدگی	۱۶	مواجهه با سیل	۱۸	بیمه و نقش آن در سوانح
۱۷	کیف کمک‌های اولیه	۱۷	مخاطرات جوی و تغییرات اقلیم	۱۹	رسانه‌ها در بحران
۱۸	سوختگی‌ها	۱۸	علائم پیش‌نشانگر در شکل‌گیری هر مخاطره	۲۰	اصول فعالیت‌های داوطلبانه
۱۹	برق‌گرفتگی	۱۹	نحوه شکل‌گیری پدیده‌های مخرب جوی و اقلیمی و آثار آن‌ها	۲۱	آشنایی با عملیات امداد و نجات
۲۰	آشنایی با بیماری‌های همه‌گیر	۲۰	واکنش مناسب و سریع به دریافت هشدار و یا رخداد پدیده مخرب	۲۲	مرور درس‌آموخته‌ها و مستندسازی
		۲۱	آشنایی با منابع اطلاعاتی و هشدارها و استفاده از آن‌ها	۲۳	جامعه‌شناسی سوانح
		۲۲	روش‌های سازگاری و کاهش آثار خشک‌سالی	۲۴	بیماری‌های نوپدید و نیازمند آگاهی‌بخشی به جامعه
		۲۳	سازگاری با تغییر اقلیم و کاهش آثار منفی ناشی از آن	۲۵	آسیب‌های اجتماعی

۳-۱-۲- مخاطبین

مخاطبین برنامه‌های آموزشی (جامعه هدف آموزش همگانی) نیازمند دریافت آموزش‌های موردنظر در حداقل چهار سطح (مطابق جدول شماره ۱۰) زیر می‌باشند:

۱- افراد: از آن جاکه تمامی آحاد جامعه نیازمند ارتقای فرهنگ ایمنی و درک از خطر حوادث و سوانح هستند، ضرورت دارد نسبت به برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی متناسب با هدف افزایش دانش، تغییر نگرش و ارتقای عملکرد افراد در خصوص واکنش فردی به حوادث و سوانح و به تعبیری خودامدادی افراد اقدام گردد. دسته‌بندی افراد در این سطح با توجه به ویژگی‌های مختلفی امکان‌پذیر است که در مرحله نخست می‌توان معیار سن را مدنظر قرار داد و نسبت به برنامه‌ریزی اجرایی برای گروه‌های سنی مختلف اقدام نمود.

۲- افراد مؤثر بر جامعه (گروه‌های مرجع): با توجه به حضور دسته‌ای از افراد در جامعه که به جهت ایفای نقش در جامعه خود، علاوه بر خودامدادی، توانایی دگرامدادی و انتقال دانش، آگاهی و مهارت به دیگران را نیز دارند، برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی در راستای توان‌افزایی این افراد جهت مشارکت در نیل به اهداف مورد انتظار قانون بایستی مدنظر برنامه ریزان قرار گیرد. در این برنامه برای سطح‌بندی اولیه این افراد از طبقه‌بندی استاندارد مشاغل استفاده شده است.

۳- نهادهای مؤثر بر جامعه: جامعه متشکل از نهادهای مختلف با اهداف متفاوتی می‌باشد که ارتقای دانش این نهادها به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر ارتقای آمادگی افراد و جامعه مؤثر است.

۴- تصمیم‌گیران مؤثر بر جامعه: از آن جاکه کلیه آحاد جامعه متأثر از تصمیمات افرادی تحت عنوان مدیران و تصمیم‌گیران می‌باشند، ضرورت دارد با برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های متناسب، نسبت به حساس‌سازی و ارتقای دانش ایشان در اتخاذ تصمیمات و تصویب قوانین و برنامه‌های جامعه با رویکرد ارتقای آمادگی افراد و جامعه اقدام گردد.

جدول (۱۰): دسته‌بندی و سطوح مخاطبان جامعه

سطح اول: افراد	سطح دوم: افراد مؤثر بر جامعه	سطح سوم: نهادهای مؤثر بر جامعه	سطح چهارم: تصمیم‌گیران مؤثر بر جامعه
کودک	مدیران	خانواده	وکلاي مجلس
نوجوان	معلمان، مربیان و اساتید دانشگاهی	مدرسه، دانشگاه و حوزه‌های علمیه	وزرا
جوان	طلاب، روحانیون و مبلغان مذهبی	پادگان‌ها	دیپلمات‌ها
بزرگسال	متخصصان حرف پزشکی	سازمان‌ها و تشکلهای مردمی	احزاب
سالمند	متخصصان حرف غیرپزشکی	شوراهای محله و روستا، دهیاری‌ها، شهرداری‌ها و فرهنگسراها	سفیران
	چهره‌های سرشناس فرهنگی و هنری	نهادهای و دستگاه‌های اجرایی	استانداران و فرمانداران
	معمدین محلی	مساجد و هیأت‌های مذهبی	قضات
	مروجین فرهنگی و رسانه‌ای	اصناف و اتحادیه‌ها، بنگاه‌های اقتصادی	مسئولان ارشد نهادهای دولتی و غیردولتی
	فرماندهان و کارکنان نیروهای مسلح و انتظامی	فدراسیون‌های ورزشی	اعضای مجامع ارشد کشوری
	کارکنان مشاغل با ارباب‌رجوع	وزارتخانه‌ها	
	زنان خانه‌دار و سرپرست خانوار	ستادهای مدیریت بحران	
		شبکه‌های اجتماعی	
		رسانه‌ها و تشکلهای هنری و فرهنگی	

۳-۱-۳- معیارهای تدوین برنامه‌های آموزشی

ضمن توجه به این نکته که اصول ادامه‌پذیری، اندازه‌پذیری، مشروعیت، باورپذیری، انسجام و پیغام‌دهی استاندارد می‌بایست در کلیه برنامه‌ها مدنظر قرار گیرد، ضرورت دارد در تولید برنامه‌های آموزشی به‌منظور آموزش همگانی و عمومی، معیارهای زیر نیز مدنظر قرار گیرند:

- ۱- توجه به نوع و اولویت‌های مخاطرات و سانحه‌خیزی محلی و منطقه‌ای؛
- ۲- توجه به سطح آسیب‌پذیری محلی و منطقه‌ای؛
- ۳- توجه به فرهنگ محلی و منطقه‌ای و مسائل مذهبی؛
- ۴- توجه به تنوع آسیب‌پذیری؛
- ۵- توجه به منابع آموزشی مورد تأیید؛
- ۶- بدیع بودن و تکراری نبودن محتوای آموزشی؛
- ۷- در نظر گرفتن نیاز و شرایط سنی، جنسیتی، فرهنگی و اجتماعی مخاطبان؛
- ۸- هماهنگی و جلب مشارکت سایر نهادهای مرتبط با حوزه آمادگی در برابر سوانح؛
- ۹- تدوین سناریوهای جذاب برای ارائه محتوای آموزشی.

۳-۱-۴- انواع مداخلات آموزشی

به‌منظور تغییر رفتار مخاطبان، ضرورت دارد مداخلات آموزشی حداقل در چهار مرحله زیر برنامه‌ریزی و اجرا گردد:

۱- مداخلات مرحله حساس‌سازی و تأملی در مخاطبان

- ۱- اجرای برنامه‌های آموزش ایستگاهی؛
- ۲- برگزاری مسابقات، جشنواره‌ها، کمپین‌ها و نمایشگاه‌ها؛
- ۳- طراحی و اجرای برنامه‌های اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی از طریق رسانه‌های جمعی و گروهی.

۲- مداخلات مرحله آمادگی

- ۱- تدوین محتوای آموزشی؛
- ۲- اجرای سیاست‌های خرد، متوسط و کلان در حوزه آموزش همگانی؛
- ۳- اجرای آموزش‌های رسمی و غیررسمی؛
- ۴- اجرای آموزش ویژه گروه‌های هدف؛
- ۵- اجرای تمرین‌ها و مانورها.

۳- مداخلات مرحله عمل

- ۱- اجرای تمرین‌ها و مانورها؛
- ۲- برگزاری مسابقات، جشنواره‌ها، کمپین‌ها و نمایشگاه‌ها.

۴- مداخلات مرحله نگهداری

- ۱- برگزاری دوره‌های بازآموزی؛
- ۲- طراحی و اجرای برنامه‌های یادآوری از طریق رسانه‌های عمومی؛
- ۳- اجرای تمرین‌ها و مانورها؛

۴- برگزاری مسابقات، جشنواره‌ها، کمپین‌ها و نمایشگاه‌ها؛

۵- طراحی و اجرای برنامه‌های اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی؛

۶- پایش و رصد میزان ماندگاری آموزش‌های ارائه‌شده و کاربست آموخته‌ها در عمل.

۳-۱-۵- ابزارهای آموزشی

ابزارهای موردنظر در برنامه‌های اقدام مرتبط با آموزش‌های عمومی، همگانی و تشکلهای مردمی مندرج در برنامه جامع آموزش شامل موارد زیر می‌باشد:

۱- نشریات: پوسترها، رهنمودها، فلایرها، بروشورها، کتابچه‌ها، کتاب‌های فعالیتی، مدل‌های کاغذی، کتاب‌های طنز و

کمدی، کتاب‌های داستانی، کتاب‌های رنگی، کیت مونتاژ و منابع معلم؛

۲- برنامه درسی، پودمان‌ها و سخنرانی‌ها: جلسات معلمان و آموزش اجتماعی؛

۳- کتاب‌های الکترونیکی: مطالعه برنامه درسی به صورت فردی؛

۴- هنرهای اجتماعی و هنر اجرا: اجراها، شعرها، آوازها، تئاترهای خیابانی، تئاترهای عروسکی و موسیقی؛

۵- بازی‌ها و مسابقات: بازی‌های کارتی، بازی‌های تخته‌ای، مشارکتی، نقش بازی‌های آموزشی، مسابقات نقاشی، مسابقات

شعرخوانی، مسابقات چندجانبه، پرسش و پاسخ‌های رادیویی؛

۶- برنامه‌های آموزشی ویدیویی و صوتی: ویدیوهای کوتاه، برنامه‌های رادیویی، برنامه‌های تلویزیونی، کلیپ‌های صوتی

و پادکست‌ها و برادکست‌های آن‌ها؛

۷- فعالیت‌ها و صفحات وب: وبسایت‌ها، بازی‌های آنلاین، آزمون‌های آنلاین و فعالیت‌هایی همچون فضاهاى کارى و

آموزش الکترونیک؛

۸- رسانه‌های جمعی و ارتباطات راه دور و مخابراتی: پیامک و هشدارهای اولیه، رسانه‌های اجتماعی و ابتکارات مبتنی

بر تلفن مانند پیام‌های متنی و نظرخواهی؛

۹- فعالیت‌های مشارکتی: پیاده‌روی به صورت رفت‌وآمد، بررسی ریسک‌ها، تقویم فصلی، مباحث گروهی، تمرین‌ها، شبیه

سازی‌ها و تمرینات دورمیزی؛

۱۰- دوره‌های آموزشی.

۳-۱-۶- ارزیابی اثربخشی آموزشی

به منظور سنجش اثربخشی برنامه‌های آموزش همگانی، از شاخص ارزیابی آمادگی خانوار در برابر بلايا (HDPI)^۲ که از سوی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین و ارائه شده، به عنوان معیار ارزیابی مورد توجه قرار گرفته و از سال اول اجرای

برنامه به صورت سالانه مورد سنجش قرار خواهد گرفت. در این راستا، رشد حداقلی سالانه ۵ درصد در میزان شاخص آمادگی

خانوار در مخاطرات به عنوان شاخص اثربخشی برنامه‌های آموزش همگانی مدنظر قرار می‌گیرد.

همچنین در خصوص گروه‌های اجتماعی و تشکلهای مردمی، تعداد دوره‌های آموزشی و افراد تحت پوشش به میزان سالیانه

حداقل یک میلیون نفر ملاک سنجش عمل خواهد بود.

² Household disaster preparedness index

۳-۲- استانداردهای لازم جهت طراحی و ارائه واحد درسی

در راستای افزایش دانش و آگاهی دانش‌آموزان و دانشجویان به‌عنوان اقشار مؤثر در انتقال مفاهیم آموزشی مدیریت بحران به خانواده‌ها و جامعه لازم است سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و گسترش آموزش مدیریت بحران در دستور کار وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد. در این راستا ضروری است تا اهداف زیر تبیین و اجرایی گردند:

- هماهنگی برنامه آموزشی با سیاست‌های کلان و سند راهبرد ملی مدیریت بحران کشور؛
  - استانداردسازی و تدوین ضوابط اجرا؛
  - اهتمام برای به‌روز بودن محتوا و شیوه‌های آموزش؛
  - مشارکت، تعامل، به‌کارگیری ظرفیت‌ها و امکانات آموزشی دستگاه‌های اجرایی در تمامی مراحل از ارائه تا اجرای برنامه‌های آموزشی.
- همچنین ضرورت دارد نسبت به طراحی و ارائه واحد/واحد‌های درسی متناسب با رعایت مورد زیر در دستور کار وزارتخانه‌های مذکور قرار گیرد:

- تعیین جامعه مخاطب آموزش؛
- تعیین سطح تأثیرگذاری جامعه مخاطب دوره آموزشی؛
- سازماندهی دانش‌ها و مهارت‌ها به‌صورت واحدها یا پودمان‌های آموزشی؛
- تهیه پیش‌نویس واحد آموزش شامل اهداف، محتوا و روش‌های آموزش؛
- ارزیابی خبرگان از استاندارد آموزشی؛
- تدوین راهنماهای آموزش شامل راهنمای اجرا و آموزشگران؛
- اجرای دوره‌ها بر اساس استاندارد آموزشی؛
- بازنگری و اصلاح بر اساس بازخورد فراگیران و اجرای دوره.

۳-۲-۱- طراحی و ارائه واحد درسی در مقاطع دانشگاهی

در گام نخست این برنامه‌ریزی در سطوح دانشگاهی، واحد درسی مدیریت بحران با هدف شناخت مخاطرات و آشنایی با مبانی مدیریت کاهش خطر حوادث و سوانح به تعداد ۲ واحد آموزشی تئوری برای تمامی دانشجویان در تمام رشته‌ها و مقاطع تحصیلی با سرفصل زیر ارائه می‌شود و تمامی دانشجویان ملزم به گذراندن آن می‌باشند.

هدف:

هدف از ارائه این درس، آشنایی دانشجویان با انواع مخاطرات و به‌ویژه مخاطرات طبیعی ایران و مفاهیم و مباحث علمی و عملیاتی حوزه مدیریت بحران‌های طبیعی و همچنین چگونگی مدیریت آن‌ها شامل نحوه پیشگیری، افزایش سطح آمادگی، پاسخ مؤثر و همچنین بازسازی و بازتوانی در صورت بروز حوادث و سوانح مرتبط می‌باشد.

سرفصل درس:

- ۱- شناخت انواع مخاطرات اولویت‌دار کشور؛
- ۲- آشنایی با مفاهیم، اصول و مبانی مدیریت بحران (فرایند مدیریت بحران)؛
- ۳- اهمیت و نقش برنامه‌ریزی و مدیریت علمی بحران‌های طبیعی و انسان‌ساخت؛
- ۴- تبیین وضعیت و علل آسیب‌پذیری‌های کشور در برابر سوانح طبیعی مختلف (زلزله، سیل، خشک‌سالی، کم‌آبی و مانند آن) و همچنین شناخت ظرفیت‌های موجود؛
- ۵- آشنایی با اقدامات مؤثر به‌منظور کاهش آسیب‌پذیری‌ها و افزایش آمادگی در برابر سوانح مختلف در مراحل مدیریت بحران؛
- ۶- نقش مشارکت اجتماعی در مدیریت بحران (مدیریت بحران جامعه‌محور)؛
- ۷- آشنایی با امداد و نجات در سوانح (خودامدادی و دگرامدادی)؛
- ۸- آشنایی با قانون مدیریت بحران کشور و اسناد مرتبط با آن؛
- ۹- آشنایی با اسناد و تجارب موفق ملی و بین‌المللی در زمینه مدیریت بحران؛
- ۱۰- واکنش سریع به هشدارهای اولیه مرتبط با هر مخاطره؛
- ۱۱- آشنایی با اقلیم ایران، مخاطرات مرتبط و سازگاری با آن‌ها؛
- ۱۲- آشنایی با اطلاعات و هشدارهای هواشناسی.

۳-۲-۲- طراحی و ارائه واحد درسی در مقاطع دانش‌آموزی

در سطوح دانش‌آموزی، اقدام لازم برای بهره‌مندی از ظرفیت کتب آموزشی مقاطع تحصیلی مختلف با هدف شناخت مخاطرات و آشنایی با مبانی مدیریت و کاهش خطر حوادث و سوانح از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی صورت گیرد تا نسبت به انتقال حداکثری مفاهیم اقدام گردد به‌نحوی که مفاهیم مورد نظر در کتب آموزشی دانش‌آموزان لحاظ گردد.

هدف:

هدف از ارائه این درس، آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم و مباحث تئوری و علمی کاهش خطر حوادث و سوانح و همچنین آشنایی با مخاطرات اولویت‌دار کشور و چگونگی مدیریت آن‌ها شامل نحوه پیشگیری، افزایش سطح آمادگی و پاسخ مؤثر در صورت بروز حوادث و سوانح مرتبط می‌باشد.

سرفصل دروس:

با هماهنگی لازم با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی دانش‌آموزان، سرفصل‌های مورد اشاره در جداول ۱۱ با توجه به فضای آموزشی حاکم بر پایه‌های آموزشی دوازده‌گانه دانش‌آموزان مورد نظر می‌باشد:

جدول (۱۱): سرفصل‌های پیشنهادی مدیریت بحران در مقاطع دانش‌آموزی (پایه اول تا ششم)

عنوان درس / مقطع	آموزش ایمنی در منزل / مدرسه / سرویس مدرسه	آموزش پناهگیری در مدرسه / تخلیه اضطراری	آشنایی با سازمان‌های امداد رسان	کیف شرایط اضطراری / ایمنی در اردو	شناسایی محل‌های کم‌خطر و پرخطر	حریق و اطفای حریق
پایه اول						
پایه دوم						
پایه سوم						
پایه چهارم						
پایه پنجم						
پایه ششم						

جدول (۱۲): سرفصل‌های پیشنهادی مدیریت بحران در مقاطع دانش‌آموزی (هفتم تا دوازدهم)

عنوان درس / مقطع	کمک‌های اولیه	اصول فعالیت‌های داوطلبانه	آشنایی با مخاطرات محیطی	تغییرات اقلیم	مدیریت مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت	چادرزنی و اسکان
پایه هفتم						
پایه هشتم						
پایه نهم						
پایه دهم						
پایه یازدهم						
پایه دوازدهم						

۳-۳- دستورالعمل تعیین دوره‌های آموزشی بلندمدت و کوتاه‌مدت

شورای عالی مدیریت بحران کشور در جلسه ..... به پیشنهاد سازمان مدیریت بحران کشور و به استناد بند پ ماده ۱۳ قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی، «دستورالعمل اجرایی بند «پ» ماده (۱۳) قانون مدیریت بحران کشور» را به شرح زیر تصویب نمود.

دستورالعمل اجرایی بند «پ» ماده (۱۳) قانون مدیریت بحران کشور

ماده ۱- مفهوم واژگان و عبارات اختصاری به کاررفته در این دستورالعمل به شرح زیر می‌باشد:

الف - قانون: قانون مدیریت بحران کشور

ب - سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور

پ - دستگاه‌ها: کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲) قانون

ت - دوره‌های عمومی مدیریت بحران: به آموزش‌هایی اطلاق می‌گردد که کلیه کارکنان دستگاه‌ها موظف به گذراندن آن می‌باشند.

ث - دوره‌های تخصصی مدیریت بحران: به آموزش‌هایی اطلاق می‌گردد که مدیران و کارشناسان مسئول در حوزه تخصصی مدیریت بحران کلیه دستگاه‌ها موظف به گذراندن آن می‌باشند.

ج - دوره‌های اختصاصی مدیریت بحران: به آموزش‌هایی اطلاق می‌گردد که مدیران و کارشناسان مسئول در مدیریت حوادث و سوانح، بر اساس وظایف و اختیارات دستگاه، طبق قوانین و مقررات مربوطه و مفاد برنامه‌های ملی و استانی موظف به گذراندن آن می‌باشند.

چ - کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور: کمیته‌ای مرکب از اعضای تعیین‌شده در برنامه جامع آموزش در حوزه مدیریت بحران کشور با وظایف سیاست‌گذاری‌های کلان، برنامه‌ریزی ملی و نظارت عالی بر آموزش مدیریت بحران است که ذیل کمیته امور آموزش و مدیریت رسانه تشکیل می‌شود.

ماده ۲- کلیه دستگاه‌ها مکلفند نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت عمومی، تخصصی و اختصاصی مدیریت بحران برای کلیه کارکنان، مدیران و کارشناسان مسئول در مدیریت حوادث و سوانح در چهارچوب این دستورالعمل اقدام نمایند.

تبصره - عناوین دوره‌های آموزش عمومی، تخصصی و اختصاصی مطابق جداول پیوست می‌باشد.

ماده ۳- هر یک از دستگاه‌ها مکلفند حداکثر ظرف ۳ ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، دوره‌های اختصاصی بلندمدت و کوتاه‌مدت و سایر دوره‌های تخصصی مورد نیاز مدیران و کارشناسان مسئول خود در مدیریت حوادث و سوانح را بر اساس وظایف و اختیارات دستگاه طبق قوانین و مقررات مربوطه و مفاد برنامه‌های ملی و استانی (بر اساس فرم تصویب دوره‌های آموزشی «د» ابلاغی سازمان امور اداری و استخدامی کشور) به سازمان پیشنهاد نموده و پس از تصویب در کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور دوره‌های یادشده را برگزار نمایند.

ماده ۴- کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌ها، فهرستی از مدرسان مجرب و صاحب صلاحیت در آموزش هر یک از سرفصل‌های آموزشی را تهیه و برای قرارگیری در بانک اطلاعاتی سازمان اقدام نماید.

ماده ۵- کلیه دستگاه‌ها و یا واحدهای آموزشی برگزارکننده دوره‌ها مکلفند برای برگزاری دوره‌های آموزشی موضوع این دستورالعمل، اساتید دوره‌ها را از میان اساتید بانک اطلاعاتی موضوع ماده (۴) انتخاب نمایند.

تبصره ۵- دستگاه‌ها مکلفند فهرستی از اساتید دارای مجوز و مورد تأیید خود را ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل به کمیته تخصصی امور آموزش مدیریت بحران کشور ارسال نموده و به‌طور سالانه بازنگری و تغییرات را اعلام نمایند.

ماده ۶- اعتبارات لازم جهت برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی، تخصصی و اختصاصی موضوع این دستورالعمل از محل اعتبارات مصوب مربوطه هر یک از دستگاه‌ها تأمین می‌گردد.

ماده ۷- سازمان اداری و استخدامی کشور موظف است حداکثر ظرف ۳ ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تصویب دوره‌های موضوع تبصره ماده (۲) این دستورالعمل به‌عنوان دوره‌های ضمن خدمت در دستگاه‌های اجرایی مربوط اقدام نماید.

ماده ۸- اعضای ستادهای ملی، استانی و شهرستانی و شهرداران، بخشداران و دهیاران و اعضای شوراهای شهر و روستا مکلف به گذراندن دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی موضوع جداول پیوست و دوره‌های آموزشی اختصاصی دستگاه متبوع خود در مدیریت حوادث و سوانح می‌باشند.

ماده ۹- تصدی سمت‌های مدیریتی توسط اشخاص در امور مربوط به مدیریت حوادث و سوانح در هر یک از دستگاه‌ها، علاوه بر احراز شرایط و ضوابط مربوط طبق مقررات حاکم بر دستگاه ذی‌ربط (نظیر «دستورالعمل اجرایی نحوه انتخاب و انتصاب مدیران حرفه‌ای» در خصوص مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری)، منوط به داشتن گواهینامه معتبر گذراندن دوره‌های آموزشی موضوع تبصره ماده (۲) این دستورالعمل و نیز داشتن حداقل ۳ سال سابقه کار مرتبط با مدیریت بحران می‌باشد.

تبصره ۹- رعایت شرط «۳ سال سابقه کار مرتبط» برای مدیرانی که پیش از ابلاغ این دستورالعمل منصوب گردیده‌اند برای ادامه خدمت در همان دوره مدیریتی، لازم نیست.

ماده ۱۰- تصدی سمت‌های کارشناسی در دستگاه‌هایی که عهده‌دار مسئولیت‌هایی در خصوص مدیریت حوادث و سوانح باشند، علاوه بر احراز شرایط و ضوابط مربوط به تصدی مشاغل طبق مقررات مورد عمل دستگاه مربوط، منوط به گذراندن دوره‌های آموزشی موضوع تبصره ماده (۲) این دستورالعمل می‌باشد.

ماده ۱۱- دستگاه‌ها مکلفند حداکثر ظرف ۱ سال پس از ابلاغ این دستورالعمل، شرایط گذراندن و اخذ گواهینامه دوره‌های عمومی، تخصصی و اختصاصی موضوع این دستورالعمل را برای مدیران و کارشناسان مسئول در مدیریت حوادث و سوانح فراهم نمایند.

تبصره ۱۱- در صورت عدم رعایت این ماده، مقام ناصب یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذی‌ربط مکلف است بلافاصله پس از انقضای مهلت یک‌ساله، سمت شخص را سلب نموده و در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط وی را در سمت‌هایی غیر از سمت مدیریت یا کارشناس مسئول در مدیریت حوادث و سوانح به‌کارگیری نماید.

ماده ۱۲- نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده بالاترین مقام مسئول در دستگاه‌های اجرایی است.

جدول (۱): عناوین دوره‌های آموزشی عمومی مدیران و کارشناسان

ردیف	عنوان	ساعت دوره
۱	اصول برنامه‌ریزی در بحران و سوانح	۲۴
۲	مبانی شناخت حوادث	۱۶
۳	مدیریت بحران و زلزله	۱۶
۴	مدیریت بحران و سیل	۱۶
۵	برنامه‌ریزی مانور	۱۶
۶	آشنایی با قوانین مرتبط با مدیریت بحران کشور	۸
۷	اصول و کلیات مدیریت بحران	۲۴
۸	مدیریت ریسک	۲۴
۹	کلیات اطفای حریق و راه‌های پیشگیری	۶
۱۰	شناخت و ارزیابی خطر	۸
۱۱	واکنش سریع و روش‌های کاهش آسیب ناشی از حوادث	۸
۱۲	تخلیه اضطراری	۴
۱۳	کمک‌های اولیه و فوریت‌های پزشکی	۲۲
۱۴	مدیریت بحران جامعه‌محور	۸

جدول (۲): عناوین دوره‌های آموزشی تخصصی مدیران

ردیف	عنوان	ساعت دوره
۱	فرماندهی بحران	۱۶
۲	تاب‌آوری در سوانح	۸
۳	بحران‌های آب و هوایی	۱۶
۴	برنامه‌ریزی در بحران و سوانح	۱۶
۵	اطلاع‌رسانی و رسانه (مدیریت بحران)	۱۶
۶	مبانی هدایت و رهبری در بحران	۱۶
۷	سناریونویسی	۱۶
۸	ارزیابی و برآورد خسارت	۱۶
۹	اطلاع‌رسانی رسانه‌ای و رسانه (مدیریت بحران)	۲۴
۱۰	تداوم کسب‌وکار در بحران	۱۶
۱۱	سازمان‌های مردم‌نهاد و مدیریت بحران	۸
۱۲	مستندسازی مدیریت بحران	۱۶
۱۳	آشنایی با سامانه فرماندهی حادثه	۸
۱۴	تصمیم‌گیری در شرایط اضطراری	۱۶
۱۵	ارزیابی خطر در سازمان	۱۶
۱۶	بررسی و تجزیه و تحلیل حوادث	۱۶
۱۷	آشنایی با سامانه‌های هشدار اولیه	۸
۱۸	کاربرد فناوری‌های نوین در مدیریت بحران	۱۶
۱۹	مدیریت بحران و ایمنی سازمانی	۸
۲۰	سایر دوره‌های تخصصی مورد نیاز	

جدول (۳): عناوین دوره‌های تخصصی کارشناسان

ردیف	عنوان دوره	ساعت دوره
۱	تاب‌آوری در سوانح	۸
۲	آشنایی با سیستم‌های پیش‌بینی و مخاطرات جوی و بحران	۲۴
۳	مستندسازی مدیریت بحران	۱۶
۴	بهداشت روانی در بحران‌های ناشی از مخاطرات طبیعی	۱۶
۵	سناریونویسی	۱۶
۶	ارزیابی و برآورد خسارت	۱۶
۷	اطلاع‌رسانی و رسانه (مدیریت بحران)	۲۴
۸	تداوم کسب‌وکار در بحران	۱۶
۹	سازمان‌های مردم‌نهاد و مدیریت بحران	۸
۱۰	آشنایی با سامانه فرماندهی حادثه	۸
۱۱	تصمیم‌گیری در شرایط اضطراری	۱۶
۱۲	ارزیابی خطر در سازمان	۱۶
۱۳	گزارش‌نویسی در بحران	۱۶
۱۴	بررسی و تجزیه و تحلیل حوادث	۱۶
۱۵	آشنایی با سامانه‌های هشدار اولیه	۸
۱۶	کاربرد فناوری‌های نوین در مدیریت بحران	۱۶
۱۷	مدیریت بحران و ایمنی سازمانی	۸
۱۸	سایر دوره‌های تخصصی مورد نیاز	

فصل چهارم:

سازوکارهای حمایتی و تشویقی جهت آموزش و
ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران

بر اساس بند ذ ماده ۹ قانون مدیریت بحران کشور و در راستای تشویق آحاد جامعه و مردم برای آموزش و ارتقای سطح آمادگی در برابر حوادث و سوانح، پیگیری موارد عملیاتی زیر منطبق با مقررات از سوی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مربوطه ضروری است.

۱- کمیته تخصصی امور آموزش موظف است ضمن پیگیری اجرایی کردن موارد مصوب، نسبت به طراحی، توسعه و نظارت بر استقرار و اجرای سایر سازوکارهای حمایتی و تشویقی اقدام نماید. در این راستا، کمیته تخصصی امور آموزش لازم است حسب پیشنهادات مرتبط، از نمایندگان سایر سازمان‌ها و نهادهای کشوری و لشکری که امکان تأمین شرایط و سازوکارهای تشویقی در راستای آموزش و ارتقای آمادگی مردم در برابر بحران را دارند، به‌عنوان عضو مدعو در جلسات دعوت نموده و نسبت به ارائه پیشنهادات در راستای بسط و توسعه این سازوکارها طبق مقررات اقدام نماید.

۲- جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران موظف است نسبت به پیش‌بینی و پیشنهاد سازوکارهای تشویقی برای مشارکت داوطلبانه در آموزش طبق مقررات اقدام نماید.

۳- سازمان مدیریت بحران کشور در خصوص پشتیبانی از برنامه‌ها و طرح‌های مربوط به آموزش همگانی در سراسر کشور و پیگیری ایجاد ردیف بودجه و اعتبارات مورد نیاز اقدام نماید.

۴- دستگاه‌ها و نهادهای مجری آموزش همگانی در حوزه مدیریت بحران موظفند سالانه نسبت به برآورد و تعیین مبلغ سرانه مورد نیاز جهت اجرای برنامه‌های مصوب آموزش همگانی تحت نظارت خود به ازای هر فرد اقدام کرده و نیازسنجی خود را به همراه اولویت‌بندی به کمیته تخصصی امور آموزش منعکس نمایند. سازمان مدیریت بحران گزارشات نیازسنجی تأییدشده توسط کمیته تخصصی امور آموزش را بررسی کرده و گزارش نهایی را با توجه به اولویت‌بندی نیازها در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی برای برنامه‌ریزی و تخصیص بودجه در اعتبارات سالانه دستگاه‌ها حداکثر تا پایان آبان‌ماه هر سال به سازمان برنامه و بودجه ارسال نماید.

۵- سازمان برنامه و بودجه نسبت به پیش‌بینی برنامه‌ای با عنوان توسعه و اجرای برنامه آموزش همگانی در حوزه مدیریت بحران، در بودجه سالانه و تخصیص آن به جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران به‌منظور اجرای وظایف مصوب در بند ب ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور اقدام نماید.

۶- سازوکارهای حمایتی و تشویقی برای افراد حقیقی (آحاد جامعه) به شرح ذیل می‌باشند:

۶-۱- امکان عضویت داوطلبانه در جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و دریافت کارت داوطلبی برای برخورداری از مزایای تعیین‌شده در سطوح مختلف؛

۶-۲- برخورداری از مزایا و تسهیلات قرارگاه مهارت‌آموزی ستاد کل نیروهای مسلح برای آقایان مشمول خدمت نظام وظیفه که واجد گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران می‌باشند؛

۶-۳- اولویت‌دهی در به‌کارگیری آقایان واجد گواهینامه‌های آموزشی کمک‌مربی و مربی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در واحدهای آموزشی و غیررزمی طی خدمت سربازی؛

- ۴-۶- اولویت‌دهی به دارندگان گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در تخصیص سهمیه امریه سربازی؛
- ۵-۶- اولویت‌دهی استخدامی سازمان‌ها و نهادهای دولتی کشور به افراد دارای گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران؛
- ۶-۶- برخورداری از تسهیلات امکان تأخیر در اعزام به خدمت و تعیین محل خدمت نظام وظیفه و سایر موارد مرتبط؛
- ۷-۶- برخورداری از تسهیلات بیمه شخص ثالث و بیمه حوادث برای صاحبان مشاغل خانگی و نیز افرادی که واجد گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران پس از تصویب و ابلاغ مصوبه مرتبط از سوی شورای عالی بیمه و سندیکای بیمه.
- ۷- سازوکار حمایتی و تشویقی مصوب در ابتدای برنامه برای افراد تأثیرگذار (مرجع) عبارت است از دریافت نشان سفیر آمادگی یا تاب‌آوری در صورت گذراندن دوره‌های کمک‌های اولیه و آمادگی در برابر مخاطرات و پذیرش عضویت داوطلبانه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و فعالیت برای تشویق و ترغیب مردم به آموزش و ارتقای سطح آمادگی در برابر بحران مطابق با دستورالعمل‌های مورد اشاره در بند ۱۱.
- ۸- سازوکارهای حمایتی و تشویقی مصوب برای خانواده‌ها به شرح ذیل می‌باشد:
- ۱-۸- دریافت کیف کمک‌های اولیه و کیف نجات خانواده از سوی شعبه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران محل سکونت در صورت گذراندن دوره کمک‌های اولیه و آمادگی در برابر مخاطرات و عضویت داوطلبانه در جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران مطابق با دستورالعمل مرتبط که ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این برنامه توسط جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران تهیه و اطلاع‌رسانی می‌گردد؛
- ۲-۸- امکان دریافت نشان خانواده آماده یا تاب‌آور در صورت رعایت شاخص‌های آمادگی و تاب‌آوری تعیین شده و اعلامی از سوی سازمان مدیریت بحران کشور مطابق با دستورالعمل‌های مورد اشاره در بند ۱۱.
- ۳-۸- برخورداری از تسهیلات بیمه‌ای در حوزه‌های اشخاص، پایه و تکمیلی حوادث طبیعی و ساختمان برای سرپرستان خانواده واجد گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در صورت تصویب و ابلاغ مصوبه مرتبط از سوی شورای عالی بیمه و سندیکای بیمه.
- ۹- سازوکارهای حمایتی و تشویقی مصوب در ابتدای برنامه برای کارکنان دستگاه‌های اجرایی به شرح ذیل می‌باشد:
- ۱-۹- امکان دریافت نشان سازمان آماده یا تاب‌آور در صورت رعایت شاخص‌های آمادگی و تاب‌آوری تعیین شده و اعلامی از سوی سازمان مدیریت بحران کشور مطابق با دستورالعمل‌های مورد اشاره در بند ۱۱.
- ۲-۹- محاسبه ساعات آموزش‌های امدادی و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان اورژانس کشور به‌عنوان مأموریت ساعتی و روزانه کارکنان مطابق با بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور که ظرف ۳ ماه پس از تصویب این برنامه از سوی کمیته تخصصی امور آموزش با همکاری سازمان مذکور و جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران تهیه، ابلاغ و اطلاع‌رسانی می‌گردد.
- ۳-۹- محاسبه ساعات آموزش‌های امدادی و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان اورژانس کشور، به‌عنوان آموزش‌های شغلی در طی سنوات خدمت، برای تمامی رسته‌های استخدامی مطابق با دستورالعمل و بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور که ظرف ۶ ماه پس از تصویب این برنامه از

سوی کمیته تخصصی امور آموزش با همکاری سازمان مذکور و جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تهیه، ابلاغ و اطلاع‌رسانی می‌گردد.

۹-۴- افزایش طبقه شغلی مستخدمین عضو تیم‌های عملیاتی سازمان متبوع و یا جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مطابق با دستورالعمل و بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور که ظرف ۶ ماه پس از تصویب این برنامه با همکاری جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تهیه، ابلاغ و اطلاع‌رسانی می‌گردد.

۱۰- سازوکارهای حمایتی و تشویقی مصوب برای بخش خصوصی به شرح ذیل می‌باشد:

۱۰-۱- امکان دریافت نشان سازمان آماده یا تاب‌آور در صورت رعایت شاخص‌های آمادگی و تاب‌آوری تعیین شده و

اعلامی از سوی سازمان مدیریت بحران کشور مطابق با دستورالعمل‌های مورد اشاره در بند ۱۱.

۱۰-۲- همکاری سازمان ایمنی و آتش‌نشانی شهر مربوطه در ارزیابی مخاطرات و آسیب‌پذیری سازه‌ای در صورت برخورداری حداقل ۵۰ درصد کارکنان آن از گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.

۱۰-۳- همکاری جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران شهرستان مربوطه در ارزیابی مخاطرات و آسیب‌پذیری غیرسازه‌ای شرکت در صورت برخورداری حداقل ۵۰ درصد کارکنان آن از گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.

۱۰-۴- اعطای بسته ایمنی ساختمان (شامل کیف کمک‌های اولیه، برانکارد تاشو، کپسول اطفای حریق و نوار خروج اضطراری) از سوی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در صورت برخورداری حداقل ۵۰ درصد کارکنان از گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.

۱۰-۵- برخورداری از تسهیلات بیمه‌ای در حوزه حوادث و سوانح با شرط برخورداری حداقل ۵۰ درصد کارکنان از گواهینامه‌های آموزشی آمادگی در برابر مخاطرات و کمک‌های اولیه مورد تأیید جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در صورت تصویب و ابلاغ مصوبه مرتبط از سوی شورای عالی بیمه و سندیکای بیمه.

۱۱- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان دبیر دبیرخانه کمیته تخصصی امور آموزش موظف است ظرف مدت ۳ ماه پس از تصویب این برنامه، دستورالعمل اعطای نشان‌های ملی آمادگی و تاب‌آوری برای سطوح فردی، خانوادگی و سازمانی را تهیه کرده تا پس از تأیید کمیته تخصصی امور آموزش و سازمان مدیریت بحران کشور، از طریق ستاد ملی پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران اطلاع‌رسانی و ابلاغ گردد.

۱۲- بدیهی است در صورت نیاز به وضع مقررات و تصویب در مراحل قانونی مربوطه برای کلیه سازوکارهای حمایتی و تشویقی در نظر گرفته‌شده در این سند، دستگاه‌های مسئول می‌بایست ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب این برنامه، پیگیری لازم جهت اخذ مصوبه‌های لازم را داشته باشند و دستگاه‌های صادرکننده مجوز نیز همکاری لازم را انجام دهند.